

T.C.

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**21. YÜZYIL BECERİLERİNİN ÇOCUK EDEBİYATI ESERLERİNE
YANSIMASI: MİYASE SERTBARUT ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PINAR BAYRAKTAR

**TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. HULUSİ GEÇGEL**

ÇANAKKALE – 2023

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**21. YÜZYIL BECERİLERİNİN
ÇOCUK EDEBİYATI ESERLERİNE YANSIMASI:
MİYASE SERTBARUT ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PINAR BAYRAKTAR

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. HULUSİ GEÇGEL

ÇANAKKALE – 2023

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Pınar BAYRAKTAR tarafından Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL yönetiminde hazırlanan ve 29/11/2023 tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “21. Yüzyıl Becerilerinin Çocuk Edebiyatı Eserlerine Yansıması: Miyase Sertbarut Örneği” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL

(Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Fatih KANA

Dr. Öğr. Üyesi Emrullah BANAZ

.....

.....

.....

Tez No : 10600196

Tez Savunma Tarihi : 29/11/2023

.....
Prof. Ahmet Evren ERGİNAL

Enstitü Müdürü

.././20..

ETİK BEYAN

Tez çalışmam Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırlanmıştır. Tez içinde aktardığım verileri ve bilgileri etik kuralları göz önünde bulundurarak elde ettiğimi, bütün bilgi, veri, değerlendirme ve sonuçları etik kurallar doğrultusunda sunduğumu, tez çalışmamda faydalandığım yapıtların tümüne atıfta bulunup kaynak gösterdiğimi, kullandığım verilerde orijinalliğe dikkat ettiğimi, tez çalışmamın özgün olduğunu bildirir, tersi bir durumda aleyhime doğacak hak kayıplarını kabul ettiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Pınar BAYRAKTAR

29/11/2023

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın tım süreçlerinde yardımlarını esirgemeyen ve üstün sabrıyla yanımda olan, çalıőmama ışık tutan saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL'e ve değerli tım hocalarıma; çalışmam boyunca benden manevi desteğini hiç esirgemeyen, tım zorluklarda yanımda olan, sabırla beni destekleyen aileme sonsuz teőekkürlerimi sunuyorum.

Pınar BAYRAKTAR
anakkale, Kasım 2023

ÖZET

21. YÜZYIL BECERİLERİNİN ÇOCUK EDEBİYATI ESERLERİNE YANSIMASI: MİYASE SERTBARUT ÖRNEĞİ

Pınar BAYRAKTAR

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL

29/11/2023, 78

21. yüzyılda yaşanan gelişmeler beraberinde bireylerin sahip olması gereken becerileri de ortaya çıkarmıştır. Günümüzde insanların, iş yaşamlarından sosyal yaşamlarına kadar her alanda bu becerilere ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Çocukların yaşamında büyük rol oynayan ve onların eğitiminde dolaylı bir etkiye sahip olan çocuk edebiyatı eserleri de bu becerileri desteklemede etkin bir rol oynayacaktır. Okumanın çocuğa sağlayacağı beceriler düşünüldüğünde bunların büyük oranda 21. yüzyıl becerileri ile örtüştüğü görülmektedir. Çocukların kendi yaş gruplarına ve ilgi alanlarına göre kitaplarla karşılaşmalarında öğretmen ve ebeveynlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu çalışmanın öğretmenlere ve ebeveynlere de yol gösterici nitelikte olacağı düşünülmektedir. Bu araştırmada Miyase Sertbarut'un eserlerinin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. İncelenen eserlerde sıklıkla işlenen 21. yüzyıl becerilerinin eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık, medya okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı ve iş birliği olduğu tespit edilmiştir. Girişimcilik, iletişim, sorumluluk, öz yönetim becerilerine ise daha az sıklıkla yer verildiği görülmüştür. Esneklik, uyum, sosyal beceriler, verimlilik, hesap verebilirlik becerileri ise karakterler ve olaylar aracılığı ile örtük olarak işlenen becerilerdir. Araştırma kapsamında incelenen eserlerin çocuklarda 21. yüzyıl becerilerinin gelişimini destekleyebilecek zengin bir içeriğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Çocuk Edebiyatı, 21. Yüzyıl Becerileri

ABSTRACT

REFLECTION OF 21ST CENTURY SKILLS ON CHILDREN'S LITERATURE WORKS: THE CASE OF MİYASE SERTBARUT

Pınar BAYRAKTAR

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Department of Turkish and Social Science Education

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Hulusi GEÇGEL

11/29/2023, 78

The developments in the 21st century have also revealed the skills that individuals must have. Nowadays, it seems that people need these skills in every field, from their business lives to their social lives. Works of children's literature, which play a major role in children's lives and have an indirect impact on their education, will also play an active role in supporting these skills. Considering the skills that reading will provide to the child, it can be seen that these largely overlap with 21st century skills. Teachers and parents have great responsibilities in ensuring that children encounter books according to their age groups and interests. It is thought that this study will also provide guidance to teachers and parents. In this research, it is aimed to examine Miyase Sertbarut's works in terms of 21st century skills. Document review method, one of the qualitative research methods, was used in the research. The data obtained in the research were evaluated using the descriptive analysis method. It was determined that the 21st century skills frequently discussed in the works examined were critical thinking, problem solving, creativity, media literacy, technology literacy, information literacy and collaboration. It has been observed that entrepreneurship, communication, responsibility and self-management skills are included less frequently. Flexibility, adaptation, social skills, efficiency and accountability skills are skills that are implicitly processed through characters and events. It has been determined that the works examined within the scope of the research have rich content that can support the development of 21st century skills in children.

Keywords: Child, Children's Literature, 21st Century Skills

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER ve KISALTMALAR.....	x
TABLolar DİZİNİ.....	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xii
BİRİNCİ BÖLÜM	
GİRİŞ	
1.1. Problem.....	1
1.2. Amaç.....	4
1.3. Önem.....	5
1.4. Sınırlılıklar.....	5
1.5. Varsayım.....	6
İKİNCİ BÖLÜM	
KURAMSAL ÇERÇEVE	
2.1. Çocuk ve Çocuk Edebiyatının Genel Özellikleri.....	7
2.2. 21. Yüzyıl Becerileri.....	9
2.2.1. 21. Yüzyıl Becerilerine İhtiyaç Duyulmasının Nedenleri.....	17
2.2.2. 21. Yüzyıl Becerilerinin Alt Boyutları.....	18
Öğrenme ve Yenilenme Becerileri.....	18
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri.....	20
Yaşam ve Meslek Becerileri.....	21
2.2.3. 21. Yüzyıl Becerileri İle İlgili Araştırmalar.....	23

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		26
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ/MATERYAL YÖNTEM		
3.1.	Araştırma Modeli.....	26
3.2.	Araştırmada İncelenen Eserler.....	26
3.3.	Veri Toplama Araç ve Teknikleri.....	26
3.4.	Verilerin Analizi.....	26
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM		28
ARAŞTIRMA BULGULARI		
4.1.	Çöp Plaza Kitap Özeti	29
4.1.1.	Çöp Plaza Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri.....	29
	Eleştirel Düşünme.....	29
	Problem Çözme.....	29
	İş Birliği.....	30
	Sorumluluk.....	30
4.2.	İkizler İş Peşinde Kitap Özeti.....	31
4.2.2.	İkizler İz Peşinde Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri.....	31
	Yaratıcılık.....	31
	Problem Çözme.....	31
	İletişim.....	32
	İş Birliği.....	32
	Sorumluluk.....	33
4.3.	Kapiland'ın Kobayları Kitap Özeti.....	33
4.3.1.	Kapiland'ın Kobayları Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri.....	34
	Yaratıcılık.....	34
	Eleştirel Düşünme.....	35
	Problem Çözme.....	36
	İş Birliği.....	37
	Bilgi Okuryazarlığı.....	38
	Medya Okuryazarlığı.....	38
	Teknoloji Okuryazarlığı.....	39
	Sorumluluk.....	39

4.4.	Kapiland'ın Kıyameti Kitap Özeti.....	40
4.4.1.	Kapiland'ın Kıyameti Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri.....	42
	Yaratıcılık.....	42
	Eleştirel Düşünme.....	42
	Problem Çözme.....	43
	Bilgi Okuryazarlığı.....	43
	Teknoloji Okuryazarlığı.....	44
4.5.	Kapiland'ın Külleri Kitap Özeti.....	46
4.5.1.	Kapiland'ın Külleri Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri.....	48
	Eleştirel Düşünme.....	48
	İş Birliği.....	49
	Bilgi Okuryazarlığı.....	49
	Teknoloji Okuryazarlığı.....	49
4.6.	Kimsin Sen? Kitap Özeti.....	50
4.6.1.	Kimsin Sen? Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri.....	51
	Eleştirel Düşünme.....	51
4.7.	Saat Canavarı Kitap Özeti.....	52
4.7.1.	Saat Canavarı Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri.....	54
	Problem Çözme.....	54
	İş Birliği.....	54
	Teknoloji Okuryazarlığı.....	55
	Girişimcilik.....	55
	Liderlik.....	55
4.8.	Sisin Sakladıkları Kitap Özeti	56
4.8.1.	Sisin Sakladıkları Adlı Kitapta İşlenen 21.Yüzyıl Becerileri.....	57
	İş Birliği.....	57
	Öz Yönetim.....	57
4.9.	Sisin Sakladıkları 2 Ortak Ruh Kitap Özeti.....	58
4.9.1.	Sisin Sakladıkları 2 Ortak Ruh Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri.....	59
	Eleştirel Düşünme.....	59
	Problem Çözme.....	60
	İş Birliği.....	60

Bilgi Okuryazarlığı.....	60
Öz Yönetim.....	61
4.10. Ünsüz Youtuberın Günlüğü Kitap Özeti.....	61
4.10.1. Ünsüz Youtuberın Günlüğü Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri	62
Eleştirel Düşünme.....	62
İletişim.....	62
İş Birliği.....	63
Medya Okuryazarlığı.....	63
4.11. Ünsüz Youtuberın Günlüğü Troller Kitap Özeti.....	64
4.11.1. Ünsüz Youtuberın Günlüğü Troller Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl	
Becerileri.....	65
Eleştirel Düşünme.....	65
Bilgi Okuryazarlığı.....	65
Medya Okuryazarlığı.....	65
Teknoloji Okuryazarlığı.....	66
4.12. Yalancı Portakal Kitap Özeti.....	66
4.12.1. Yalancı Portakal Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri.....	67
Liderlik.....	68
Sorumluluk.....	68
4.13. Yuan Huan'ın Kulübesi Kitap Özeti	68
4.13.1. Yuan Huan'ın Kulübesi Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri....	68
Yaratıcılık.....	68
Teknoloji Okuryazarlığı.....	69
BEŞİNCİ BÖLÜM	
SONUÇ ve ÖNERİLER	
5.1. Sonuçlar	71
5.2. Öneriler.....	72
KAYNAKÇA	73

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
Akt.	Aktaran
ISTE	International Society for Technology in Education National Educational Technology Standards (Uluslararası Eğitim Teknolojileri Derneği)
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
NRC	The American National Research Council (Amerikan Ulusal Araştırma Konseyi)
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
PISA	Uluslararası Öğrenci Ölçme Programı
P21	21.Yüzyıl Beceri Ortaklığı
s.	Sayfa
TDK	Türk Dil Kurumu
vb.	Ve benzerleri

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	P21 Çerçevesi 21. Yüzyıl Becerileri	10
Tablo 2	OECD Öğrenme Çerçevesi 2030	11
Tablo 3	NRC 21. Yüzyıl Becerileri Sınıflandırması	12
Tablo 4	ISTE'nin Belirlediği Öğrenci Standartları	13
Tablo 5	Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi	15
Tablo 6	Miyase Sertbarut'un Eserleri	28

ŒEKİLLER DİZİNİ

Œekil No	Œekil Adı	Sayfa No
Œekil 1	21. Yüzyıl Öğrenme Çerçevesi	2

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem

Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin çok hızlı olduğu içinde bulunduğumuz yüzyılda çocukların ihtiyaçlarında ve çocuklardan beklenen becerilerde de bazı değişiklikler yaşanmıştır. “Çocuk” kavramı günümüze kadar sosyolojik, ekonomik ve siyasal olaylardan etkilenmiş ve farklı bakış açıları ile ele alınmıştır (Takıl, 2021).

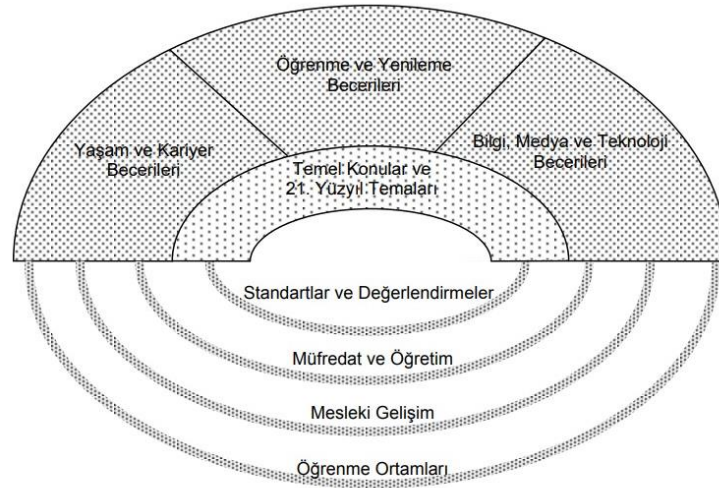
Yaşadığımız yüzyılda yaşanan bilimsel, teknolojik, endüstriyel ve sosyolojik değişimler bu çağa ayak uydurabilecek donanımda yenilikçi, gelişimsel bir düzene ayak uydurabilen, iletişim becerileri güçlü, bilgi teknolojilerini etkin kullanabilen, bireysellikten çok takım çalışmalarına yatkın bireyler yetişmesini de beraberinde getirmiştir. Farklı alt boyutlara sahip olan bu yetkinlikler farklı kaynaklarda değişik şekillerde tanımlanmış ve ortak bir başlık altında 21. yüzyıl becerileri olarak isimlendirilmiştir. Ülkemizde de çağın gelişmeleri doğrultusunda 2000’li yıllarda yeni modeller ortaya çıkmış ve öğrenciyi merkeze alan eğitim programları gündeme gelmiştir. Öğrencilerin pasif konumdan uzaklaşarak aktif konuma geçtiği bu programlarda öğretmenin rolü de değişmiş, öğretmen bilgi aktarıcı olmaktan öteye geçerek öğrencinin öğrenme sürecine rehberlik edici konuma gelmiştir. Bu programlar aracılığıyla da öğrenme sorumluluğunu üstlenmiş, günümüzde beklenen becerilere sahip bireyler yetiştirilmesi hedeflenmiştir.

Alan yazında, farklı kurum ve araştırmacılar 21. yüzyıl becerilerini farklı şekillerde tanımlamış ve sınıflandırmışlardır. 21. yüzyıl becerileri P21 Çerçevesi tarafından üç ana kategori ve bunların altında on iki farklı beceri türü olarak verilmiştir. Farklı kategorilerde çeşitli becerileri kazandırmayı hedefleyen P21 öğrenme modeli ABD’de 21 eyaletteki eğitim kurumlarında uygulanmakta ve 30’den fazla kurumdan destek görmektedir. P21 öğrenme modeline destek veren kurumların farklı alanlarda faaliyet gösteren eğitim ile ilgili kurumlar olduğu görülmektedir. P21 projesinde öğrenme çıktıları üç temel kategoriden oluşmaktadır. Bu üç temel kategoride öğrenme ve yenilenme becerileri; bilgi, medya ve teknoloji becerileri; yaşam ve kariyer becerileri yer almaktadır. Öğrenme ve yenilenme becerileri ana kategorisinde yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim ve iş birliği

becerileri yer almaktadır. Bilgi, medya ve teknoloji becerileri kategorisinde bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ile bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerileri yer alırken yaşam ve kariyer becerileri ana kategorisinde ise esneklik ve uyum, girişimcilik ve kendini yönetme, sosyal beceriler, üretkenlik ve sorumluluk ile liderlik becerileri yer almaktadır (Gültekin, 2019).

P21 projesinin hedefine ulaşmada üstünde durduğu anahtar disiplinler içinde dil edinimi, okuma ve dil sanatları, dünya dilleri, sanat, matematik, fen, coğrafya, tarih, devlet ve vatandaşlık yer almaktadır. Programa destek olacak sistemlerde ise ölçe değerlendirme yaklaşımları, dersler ve öğretim programları ve profesyonel gelişme ve öğrenme çevresi yer almaktadır (P21, 2009).

Şekil 1. 21. yüzyıl öğrenme çerçevesi (P21, 2009'dan akt. Topçu ve Çiftçi, 2019)

Millî Eğitim Bakanlığı'nda (MEB) 21. yüzyılda bireylerden beklenen beceri ve değerler ile ilgili çeşitli çalışmalar yürütmekte ve eğitim programları da bu doğrultuda şekillendirilmektedir. MEB yaptığı bir çalışmasında 21. yüzyılda öğrencilere kazandırılması gereken becerileri bilgi, beceri, değer ve etik temelinde olmak üzere dört ana grupta toplamıştır (MEB, 2023):

Düşünme yolları: Bu grupta bireyden yaratıcı olması ve yeni düşüncelere açık olması, eleştirel bakış açısına sahip olması, problem çözme becerisine ve karar verme gücüne sahip olması, üst bilişsel becerilere sahip olması ve kendini değerlendirebilmesi beklenmektedir.

Çalışma yolları: Bu grupta bireyin iletişim becerilerinin yükselmesi, kendi dilini ve bir yabancı dili temel seviyede kullanabilmesi ve takım çalışmasına uygun olabilmesi beklenmektedir.

Çalışma araçları: Bu grupta bireyin bilgi ve iletişim teknolojileri alanında yetkin olması beklenmektedir.

Dünya'ya entegrasyon: Bu grupta ise bireyin yerel ve evrensel vatandaşlık bilincinin yüksek olması, yaşamı ve kariyeriyle ilgili bilinçli ve donanımlı olması, kültürel farkındalığa ve sosyal sorumluluk bilincine sahip olması beklenmektedir.

Etkili ve nitelikli bir eğitimin en önemli anahtarı eğitim programlarıdır. Bu düşünceden hareketle eğitim programlarında düşünen, üreten, yaratıcı, eleştiren, bilgiye ulaşma yollarını bilen ve çağa ayak uydurabilecek ve geleceğin yeniliklerine uyum sağlayabilecek bireyler yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Çocuk kitapları da eğitimin en önemli yapı taşlarından biridir.

Çocukların 21. yüzyıl becerilerini kazanmasında sadece eğitim etkili değildir. Okuyan çocuk, içinde bulunduğumuz çağda nitelikli bir yaşamı sürdürme noktasında çok önemli adımlar atmaktadır. Okuma değişim sürecinin yok edemediği, tam aksine değişim sürecine uyum sağlamada önemli bir aracı rol üstlenmektedir (Aksaçoğlu ve Yılmaz, 2007). Çocukların bütünsel gelişiminde büyük bir rolü olan çocuk edebiyatı eserlerinin de çocuklar üstündeki etkileri büyüktür. Günümüz çocuk edebiyatı eserlerinin de çağın gelişmelerinden etkilendiği, yazarların konularını ve karakterlerini belirlerken bu gelişmelerin ve çağın etkisinin olduğu görülmektedir.

Günümüzde çocuklar hızlı bir şekilde ulaşabilecekleri çok sayıda görsel ve yazılı çocuk edebiyatı ürünleri ile karşılaşmaktadır. Bu noktada çocuğun nitelikli eserlerle karşılaşması büyük bir önem arz etmektedir. Çocukların gelişiminde çocuk edebiyatı eserlerinin rolü düşünüldüğünde 21. yüzyıl becerilerinin çocuğa kazandırılmasında da bu eserlerin rolü var mıdır sorusu akla gelmektedir.

Miyase Sertbarut , çocukların severek okuduğu günümüz çocuk edebiyatı yazarları arasındadır. Yazar bir röportajında çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmada çocuk kitabında bulunması gereken özellikleri şöyle ifade ediyor:

“Günümüz çocuğu kolaya alışmıştır. Görsellik bombardımanı altında kalmıştır. Televizyon, bilgisayar, akıllı telefonlar, teknolojik oyuncaklar... Kitap ise az resmiyle çok sözüyle bunca rakibe karşı savaşmak zorunda. Bu durumda kitabı sıkıcı olmaktan kurtarmak için ne gerekiyorsa yapılmalı. Sıra dışı olmalı, çocuğun hayalinde canlandırabileceği, empati kurabileceği kendine benzeyen kahramanlarla ona yaklaşmalı. Ana-babaların ve öğretmenlerin kendi çocukluklarında severek okudukları kitapları bugünün çocuğunun sevmemesi çağımızın kolaylaştırıcı araçlarından kaynaklanıyor diye düşünüyorum. Bu durumda teknolojinin sağladığı renk, hareket ve heyecanı bir biçimde dille duyumsatabilecek kitaplar yazılmalı. Çok şükür ki kelimelerin gücü hiçbir dönemde inkar edilemeyecek kadar fazla. Yeter ki kullanmayı bilelim (Tığlı, 2014).”

Yazarın çocuk kitabı ile ilgili görüşleri doğrultusunda eserlerini günümüz yaşamına ve çocukların yaşadığı çağa uygun şekilde yazmaya dikkat ettiği anlaşılmaktadır.

Bu noktadan hareketle “Miyase Sertbarut’un eserleri çocuklarda 21. yüzyıl becerilerinin gelişimini destekliyor mu?” sorusu araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır. Yapılacak çalışma ve elde edilecek veriler ile Miyase Sertbarut’un çocuk edebiyatı eserlerinin çocuklarda 21. yüzyıl becerilerinin gelişimini destekleme durumu değerlendirilerek alan yazınına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

1.2. Amaç

Çocuklar için yazılmış edebi eserler hikaye kurgusu, kahramanların özellikleri aracılığıyla çocukların kendini ve çevresini tanınmasına yardımcı olur. Çocuk okurken pek çok kavramın, olgunun, değerin farkına varır. Olaylar arasında bağlantı kurmayı, sorunların farkına varmayı, sorunlara farklı çözümler üretmeyi öğrenir. Okuma aynı zamanda çocuğun yaratıcılığını, problem çözme becerilerini ve hayal gücünü geliştirir. Okumanın çocuğa sağlayacağı bu yararlar düşünüldüğünde bu özelliklerin büyük oranda 21. yüzyıl becerileri ile örtüştüğü görülmektedir. Buradan hareketle bu çalışmada günümüz çocuk edebiyatı

yazarlarından Miyase Sertbarut'un eserlerinin incelenmesi ve eserlerin çocukların 21.yüzyıl becerilerini geliştirmelerinde ne derecede etkili olabileceğinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

1.3. Önem

Gelişmiş toplumların önemle üstünde durduğu okuma; bireyin özel yaşamına, sosyal yaşamına ve mesleki yaşamına yön verecek bir etkiye sahiptir. Çocuk edebiyatı eserleri çocukların öncelikle kendilerini tanımlarını ardından ise yaşadıkları toplumu anlamlandırmalarını sağlamaktadır. Çocuklar kitaplar ile kurdukları bağ aracılığı ile bireysel değerlerini oluşturabilmekte ve kitapların verdiği iletiler ile pek çok beceriyi kazanabilmektedir. Çocukların kitabı sevmelerindeki en büyük etkenlerden biri nitelikli eserler ile karşılaşmalarıdır. Bu doğrultuda ailelere ve öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir.

Çocuk edebiyatı alanında ülkemizde yapılmış pek çok çalışma bulunmaktadır ancak 21. yüzyıl becerileri ile ilgili ülkemizde yapılan çalışmalar genellikle bilişim teknolojileri, sayısal alanlarda ve 21. yüzyıl becerilerinin sınırlı şekilde işlendiği çalışmalardır. Bu doğrultuda yapılan çalışmaların kısıtlı olması bakımından ve çocuk edebiyatına 21. yüzyıl becerilerinin yansımaları üzerine yapılan çalışmaların sınırlı olması nedeniyle çalışmamızın alan yazına önemli katkıda bulunacağı ve aileler ile öğretmenlerin Miyase Sertbarut'un çocuk edebiyatı eserlerini tanımlarına imkan sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırmada Miyase Sertbarut'un Çöp Plaza, İkizler İz Peşinde, Kapiland'ın Kobayları, Kapiland'ın Kıyameti, Kapiland'ın Külleri, Kimsin Sen?, Ortak Ruh, Saat Canavarı, Sisın Sakladıkları, Ünsüz Youtuberın Günlüğü, Ünsüz Youtuberın Günlüğü Troller, Yalancı Portakal, Yuan Huan'ın Kulübesi adlı eserleri kullanılacaktır.

1.5. Varsayım

Bu çalışmada eserler P21 Çerçevesi tarafından belirlenen 21. yüzyıl becerileri doğrultusunda incelenecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde çalışmanın amacına, konusuna ve içeriğine uygun alanda gerçekleştirilmiş araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Çocuk ve Çocuk Edebiyatının Genel Özellikleri

Çocuk edebiyatının en önemli unsuru olan çocuk literatürde farklı şekillerde tanımlanmaktadır. TDK Türkçe Sözlük'te çocuk, bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız" olarak tanımlanmıştır (TDK Sözlük, 2023).

Çocuk için sınırları çizilmiş ve herkes tarafından kabul görebilecek bir tanımlama yapmak mümkün değildir. Çocuk bir tekdüzeliği değil çeşitliliği ifade etmektedir. Çocuk biriciktir ve her çocuk farklıdır. Çocuk edebiyatı ürünlerinde de çocuğun biricikliği, kendini buluşu ve varoluşu konu edilir (Taşdelen, 2005).

Çocuk edebiyatı eserleri çocuklara yönelik hazırlanmış sözlü ve yazılı eserlerin tümünü içine almaktadır. Bu eserler çocukların yaş ve gelişim özelliklerine göre hazırlanan ve çocuklara dolaylı olarak kazandırılması beklenen bazı becerileri barındırır (Sever, 2013). Çocuk edebiyatı çocuğun dünyasını yansıtan, çocukların ilgilerine yönelik olan ve onların duygu ve düşüncelerini çocuğun gözünden yansıtan, içeriği ve dili çocuğun gelişimine uygun olan ve çocukların çok boyutlu gelişimine katkı sağlayan, çocukları yetişkinliğe hazırlayan edebiyat türünü anlatmaktadır (Şirin, 2019).

Çocuk edebiyatı bütün toplumları etkilemiştir ve çeşitli dönemlerde dönemin özelliklerine bağlı olarak varlığını sürdürmüştür. Çocuk edebiyatı; çocuklarda duygusal, bilişsel, dilsel ve sanatsal gelişimi sağlamanın yanında toplumun kültürel özelliklerinin aktarılmasında da büyük araçtır. Çocuk edebiyatı ve çocuk kavramları iç içe geçmiş kavramlardır. Çocuğa verilen önemin artmasıyla ve çocuğun toplumun önemli yapı taşlarından biri olarak görülmesiyle birlikte çocuk edebiyatına verilen değer de bu oranda artmıştır (Koyuncuoğlu, 2021). 20. yüzyıla kadar çocuk edebiyatında önemli gelişmeler yaşanmıştır ancak çocuk edebiyatı kuramsal çerçevesinin ancak 20. yüzyılda oluştuğunu

söylemek mümkündür. 20. yüzyıla kadar çocuk edebiyatı eserleri güdümlü ve bağımlı bir anlayışın etkisiyle hazırlanmış fakat 20. yüzyılla birlikte çocuğa verilen değer artmış, devletler kendi devamlılıkları için çocukları önemli birer unsur olarak görmeye başlamışlardır. Çocuk ve çocuk edebiyatının gerçek değeri ise 21. yüzyılda anlaşılmaya başlanmış ve bu kavramlar teknolojik gelişmeler doğrultusunda yeni bir anlam kazanmıştır (Kartal, 2020).

Kitabın konusu, iletisi, karakterleri, dil ve anlatım özelliği kitabın içerik özelliklerini oluşturur. Çocuk kitaplarının içerik özellikleri çocukların kitapları sevmesinde ve okuma alışkanlığı kazanmalarında çok önemlidir (Temizyürek vd, 2016). Çocuk edebiyatı ürünlerinin tasarım özellikleri de çocukların kitap okuma alışkanlığı kazanması üzerinde önemli bir role sahiptir. Çocuklar okul öncesi dönemden itibaren farklı biçim, boyut ve tasarımdaki kitaplarla tanıştırılmalıdır. Farklı tasarım özelliklerine sahip kitaplar, çocukların kitaba olan ilgisinin artmasına destek sağlayacaktır (Akyüz, 2014). Çocuk edebiyatı yapıtları küçük yaşlardan başlayarak pek çok becerinin öğretilmesini desteklemektedir. Çocuk edebiyatı ürünleri çocuğun yaşamı tanımada büyük bir role sahiptir. Çocuk, kitap aracılığı ile yaşamın gerçekleri ile tanışır. Yaşamdaki insan gerçekliği kitap sayfalarında yerini alır ve çocukların bu gerçekleri görmesine imkân tanır. Böylece çocuk kitaplar aracılığı ile insan gerçekliği ile tanışır (Sever, 2017). Bu bağlamda ebeveynlerin ve öğretmenlerin çocukların ilgi ve isteklerine uygun, gelişimlerine katkı sağlayacak edebiyat ürünlerini tanımaları büyük bir önem taşımaktadır. Çocukların gelişimine katkı sağlayacak edebiyat ürünleri çocukların kendi dünyalarında hayatı anlamalarına ve geleceğin yetişkinleri olarak hazırlanmalarına katkı sağlamaktadır (Dilidüzgün, 2004).

Çocukların çağın gereklerine uygun nitelikli bireyler olarak yetişmelerinde diğer bilim dallarının yanında çocuk edebiyatına da önemli görevler düşmektedir. Çocuk edebiyatının bu işlevi yerine getirebilmesinde çocuk edebiyatı ilkelerine uygun nitelikli çocuk edebiyatı eserlerine ihtiyaç vardır (Kıbrıs, 2016). Çocuk edebiyatı eserleri; çocuğun çevresini, içinde bulunduğu toplumu ve kendini anlamlandırmasına destek sağlar (Yılmaz, 2016). Çocukların, içinde yaşadıkları toplumun gerçeklerine bağlı kalarak bireysel değerlerini oluşturmalarında çocuk edebiyatı ürünlerinin önemi büyüktür. Çocuk kitapları, sözel ve görsel unsurları harmanlayarak ve bu harmanın olanaklarından faydalanarak çocukların zihninde çeşitli kişilik özellikleri canlandırmalarına zemin hazırlar. Çocukların kitaplar ile kuracakları güçlü

bağlar, kitap okumayı sevmeleri ve alışkanlık haline getirmeleri nitelikli çocuk edebiyatı eserleri sayesinde gerçekleşmekte ve bu nitelikli eserler daha küçük yaşlardan itibaren çocukların eğitiminde önemli birer aracı rolünü üstlenmektedirler (Sever, 2013).

2.2. 21. Yüzyıl Becerileri

Yaşadığımız çağda teknolojinin hızla gelişmesi insanların ihtiyaçlarının ve beklentilerinin de değişmesine yol açmıştır. İnsanlar çağın değişimleri ile birlikte yaşama da farklı açılardan bakmaya başlamış, yaşam planlarını da bu değişimler doğrultusunda yapmaya başlamıştır. İnsanların olaylara bakışı, problemlerinin çözümünde sergiledikleri tutumlar, bilgiye ulaşma yolları, ulaştıkları bilgiyi yaşamlarına aktarma biçimleri içinde yaşadıkları yüzyılın özelliklerine göre şekil almaktadır.

21. yüzyılda toplumsal, ekonomik, siyasi ve teknolojik alandaki gelişmeler beraberinde bireyden beklenen niteliklerde de değişimi getirmiştir. Bu değişimler ülkelerde uygulanan eğitim politikalarında da birtakım değişimlere ve gelişmelere yol açmış ve eğitim aracılığı ile şekillenen bireylere kazandırılması hedeflenen bilgi, beceri ve yeterliliklerde de bazı değişimler gerçekleşmiştir (Cansoy, 2018). Kişilerin çağın getirdiği değişimlere uyum sağlaması, gerekli teknolojik beceriye sahip olması, hızla çoğalan bilgi yığınlarının içinden gerek duyduğu bilgiyi gerekli değerlendirmeyi ve analizi yaparak seçebilmesi adına üst seviyede bazı yeterlik ve becerilere sahip olması gerekir (Aygün vd, 2016).

Bireylerin yaşadıkları çağa uyum sağlamaları adına pek çok devlet 21. yüzyıl ile ilgili çalışmalar yapmıştır. 21. yüzyıl becerileri için literatürde ortak bir tanımlama bulunmamaktadır ancak benzer özellikteki bu beceriler farklı kurumlar ve kuruluşlarca değişik şekillerde tanımlanmış ve gruplandırılmıştır. Bu beceriler değişik isimlerle tanımlanmıştır ancak hepsi için ortak olan 21. yüzyıl için temel teşkil etmeleridir (Ekici vd, 2017).

21.Yüzyıl Öğrenme Çerçevesi yapılan çalışmalar neticesinde ve eğitimler, eğitim alanı uzmanları ve iş dünyası temsilcilerinin fikirleri doğrultusunda öğrencilerin eğitim, sosyal hayat, iş hayatlarında donanımlı bireyler olarak yetişmelerini sağlamak için ihtiyaç

duydıkları bilgi ve beceriler ile bu donanıma sahip olmalarını sağlayacak destek sistemlerini ortaya çıkarmıştır (Bialik ve Fadel, 2015).

P21 (2009)'e göre 21. yüzyılda bireylerin çağın gelişmelerine uyum sağlayabilmeleri için sahip olmaları beklenen beceriler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

P21 çerçevesi 21. yüzyıl becerileri (P21, 2009)

<i>Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri</i>	Yaratıcılık
	Yenilikçilik
	Eleştirel Düşünme
	Problem Çözme
	İletişim
	İş Birliği
<i>Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri</i>	Bilgi Okuryazarlığı
	Medya Okuryazarlığı
	Teknoloji Okuryazarlığı
<i>Yaşam ve Kariyer Becerileri</i>	Esneklik
	Uyum
	Girişimcilik
	Öz Yönetim
	Sosyal Beceriler
	Verimlilik
	Hesap Verebilirlik
	Liderlik
	Sorumluluk

21. yüzyılda insanlık hızlanan küreselleşmenin yol açtığı sosyal, ekonomik ve çevresel pek çok zorlukla karşı karşıyadır. Bu zorluklarla birlikte insan gelişen teknoloji sayesinde sayısız güçlere ve ilerleme fırsatlarına da sahiptir. Gelecek pek çok belirsizliği barındırır ve geleceği tahmin etmek zordur ancak geleceğe hazır olmak da insanoğlunun elindedir. 2018'de eğitim hayatına başlayacak olan çocuklar, 2030'da genç yetişkinler olacaklar. Okullar çocukları geleceğe hazırlayacak önemli bir role sahiptir. Çağın getirdiği zorluklar ve belirsizliklerle başa çıkmada öğrencilerin, öğrenme merakına sahip, hayal gücü

gelişmiş, dayanıklı ve öz düzenleme becerisine sahip, farklı fikirlere açık ve saygılı, başarısızlık ve reddedilmeyle başa çıkabilecek, motivasyonu yüksek ve zorluklar karşısında mücadeleci bireyler olarak yetişmeleri büyük önem taşımaktadır. Eğitimin ve Becerilerin Geleceği 2030 Raporu'nda, öğrencilerin geleceğin bilinmezliği içinde ve değişen koşullarda uygulanabilir bilgiye, çağa uygun beceri, tutum ve değerlere sahip olması gerektiği vurgulanmıştır (OECD, 2018).

Tablo 2

OECD öğrenme çerçevesi 2030 (OECD, 2018)

Bilgi	Bir Alana Ait Bilgi
	Disiplinlerarası
	Epistemik
	Süreçsel
Beceri	Bilişsel ve Bilişüstü
	Sosyal ve Duygusal
	Uygulamaya Yönelik
Tutum ve Değerler	Kişisel
	Yerel
	Toplumsal
	Küresel

The American National Research Council [NRC] (Amerikan Ulusal Araştırma Konseyi), yaptığı çeşitli çalışmalar ile bireyleri yaşama ve iş hayatına hazırlayacak becerilerin neler olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmalarda 21. yüzyılda bireylerin ve toplumların refahını sağlayacak becerilerin bireye öğretilmesini sağlayacak etkili modeller üzerinde durulmuştur. Çalışmaların sonucunda öğrencilerin 21. yüzyılda ihtiyaç duyacakları beceriler bilişsel, kişiler arası ve içsel beceriler olarak üç farklı boyutta belirlenmiştir. (NRC, 2011).

Tablo 3

NRC 21. yüzyıl becerileri sınıflandırması (NRC, 2011'den Akt. Çiftçi, Sağlam ve Yayla, 2021)

<i>Bilişsel Beceriler</i>	Eleştirel Düşünme
	Sistemik Düşünme
	Sıra Dışı Problemleri Çözme
<i>Kişilerarası Beceriler</i>	Grupla Çalışma
	Karmaşık İletişim
	Çeşitliliklere Saygı
	Kültürel Duyarlılık
	Sosyal Beceriler
<i>İşsel Beceriler</i>	Öz Yönetim ve Öz Düzenleme
	Kişisel Gelişim
	Zaman Yönetimi

Uluslararası Eğitim Teknolojileri Derneği [International Society for Technology in Education National Educational Technology Standards (ISTE)] öğrenciler, eğitimciler, eğitim liderleri ve eğitim koçlarının teknolojiyi eğitim ortamlarında kullanarak yüksek etkili, sürdürülebilir öğrenme deneyimleri ve ortamları oluşturabilmelerine ilişkin bazı beceriler belirlemiştir. ISTE günümüz öğrencilerinin, gelişen çağda gelişmeye ve değişmeye hazır olması gerektiğini belirterek belirlediği standartlar aracılığı ile öğrenmenin öğrenciyi merkeze alan bir süreç içinde gerçekleşmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini yönetebilmeleri, öğrenmeyi öğrenmeleri baş hedeftir.

Tablo 4'te sunulduğu üzere öğrencilerin teknolojiyi etkin kullanmaları, teknolojiyi kullanarak bilgiye ulaşmaları ve yeni bilgiler üretmeleri, teknoloji aracılığı ile yaratıcılıklarını kullanarak yenilikler yaratmaları; güçlü bir iletişim ve iş birliği becerisine sahip olmaları, dijital araçlar aracılığı ile yerel ve küresel çapta iş birliği yapabilmeleri; problem çözme, karar verme ve eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları vb. pek çok beceriye sahip olmaları beklenmektedir. Öğrencilerin bu becerilere sahip olmalarında eğitimcilere, eğitim liderlerine ve eğitim koçlarına da büyük roller yükleyen ISTE; eğitimcilerin, öğrencilerin güçlü öğrenenler olmalarına yardımcı olacak ve onlara yol haritası hazırlayacak rehberler olduğunu belirtmiştir ve eğitimciler için de standartlar

belirlemiştir. Bu standartlar, öğrencilerin geleneksel yöntemlerden uzaklaşarak kendi öğrenmelerini yönlendiren bireyler olmalarını sağlayacaktır.

ISTE standartlarının eğitim liderleri bölümü, liderlerin öğretmenleri güçlendirme, ekip ve sistem oluşturma, sürekli iyileştirme ve mesleki gelişim konularına odaklanmaktadır. Eğitim liderleri eğitim sürecini yöneten öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlamada büyük rol üstlenmektedir.

ISTE standartlarının eğitim koçları bölümünde ise koçların kapasite oluşturucular ve uygulama uzmanları olarak benzersiz bir rolleri olduğu üstünde durulur, bu standartlar koçlara teknolojiyle öğrenmenin herkes için yüksek etkili, sürdürülebilir, ölçülebilir ve eşitlikçi olmasının sağlanması konusunda rehberlik eder (ISTE, 2023). Eğitim koçları eğitim sürecinin akışında, teknolojinin tüm paydaşlar tarafından eşit şekilde kullanımının sağlanmasında rolü büyüktür.

Tablo 4

ISTE'nin belirlediği öğrenci standartları (ISTE, 2023)

<i>Yetkilendirilmiş Öğrenci</i>	Öğrenciler; öğrenme hedeflerini belirleme, gerçekleştirme ve hedeflerine ulaşmada aktif rol almak için teknolojiden yararlanır.
<i>Dijital Vatandaş</i>	Öğrenciler; dijital dünyanın gereklerine uygun olarak öğrenmenin ve çalışmanın sorumluluklarını ve fırsatlarını tanır ve dijital vatandaşlık hakkını güvenli, yasal ve etik yollarla hareket ederek kullanır.
<i>Bilgi Oluşturucu</i>	Öğrenciler; bilgiye ulaşmak ve bilgiyi oluşturmak, yaratıcı eserler üretmek, kendileri ve başkaları için anlamlı öğrenme deneyimleri oluşturmak için dijital aracılığı ile kaynakları eleştirel olarak seçerler.

Tablo 4'ün devamı

<i>Yenilikçi Tasarımcı</i>	Öğrenciler; problemlerini tanımak ve çözmek için yeni, pratik ve yaratıcı çözüm yollarına çeşitli teknolojileri kullanarak ulaşır.
<i>Hesaplamalı Düşünür</i>	Öğrenciler, çözümleri geliştirmek ve test etmek için teknolojik yöntemlerin gücünden yararlanacak şekilde problemleri anlamak ve çözmek için stratejiler geliştirir ve kullanır.
<i>Yaratıcı İletişimci</i>	Öğrenciler; hedeflerine ulaşmada kullanacakları uygun platformları, araçları belirleyerek ve dijital medyayı kullanarak açık bir şekilde iletişim kurar ve kendilerini yaratıcı bir şekilde ifade ederler.
<i>Küresel İş Birlikçi</i>	Öğrenciler; geniş bakış açlarına sahip olmak ve öğrenmelerini zenginleştirmek adına yerel ve küresel çapta iş birliği yaparak dijital araçları kullanırlar.

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi; Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulu başta olmak üzere kamu kurum ve kuruluşları, işçi ve işveren sendikaları, meslek örgütleri ve ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde ulusal ve uluslararası uzmanların görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Atatürkçülük ile ilgili konular, Milli Eğitim Kalite Çerçevesi, 2015-2019 MEB Stratejik Planı, 2023 TÜBİTAK Vizyon Belgesi, 21. Yüzyıl Beceriler, Bilgi Toplumu Strateji ve Eylem Planı, Değerler Eğitimi, hayat becerileri vb. birikimlerden yararlanarak Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumlu olacak şekilde belirlenmiştir. Beceriler pek çok belgeden yararlanılarak on üç başlık altında toplanmış ve her biri birbirini kapsayacak ve destekleyecek şekilde sunulmuştur (MEB, 2023).

Tablo 5

Türkiye yeterlilikler çerçevesi (MEB, 2023)

<i>Ana Dil Okuryazarlığı</i>	Bireyin ana dilde okuduğunu, dinlediğini, izlediğini anlayabilmesi, düşünce üretebilmesi, düş gücünü kullanabilmesi gerekmektedir. Böylece birey kendini ifade edebilmekte, dinlediklerinden ve okuduklarından çıkarım yapabilmektedir.
<i>Beden Eğitimi ve Spor Yeterlilikleri</i>	Ruh ve beden sağlığını risklerden koruyucu plan ve eylem geliştirmek sağlıklı ve mutlu yaşamayı sağlamakla birlikte kişinin rekabet, kazanma ve kaybetme duyguları ile başa çıkabilme, sevgi, saygı, dayanışma vb. becerilerini de kazanmasını destekleyecektir.
<i>Bilgi Okuryazarlığı</i>	Bilgi okuryazarı bireyler, bilgiye ulaşabilen, ulaştığı bilgiyi sorgulayabilen ve problem çözme becerisine sahip bireylerdir. Bireyler bu beceri sayesinde bilgilerini günlük hayatta kullanabilmeyi de başarırlar.
<i>Bilgi ve İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı</i>	Bireyin yaşadığı çağa uyum sağlayabilmesi için bilgi ve iletişim teknolojilerini etkili kullanabilmesi gerekmektedir. Birey çeşitli kaynaklardan gelen bilgiyi yönetebilmeli, bilgiye ulaşırken güvenli yolları kullanma konusunda bilinçli olmalı, medya okuryazarlığı ve dijital okuryazarlık becerilerine sahip olmalıdır.
<i>Bilim Okuryazarlığı</i>	Bireyin bilimsel düşünceyi önemsemesi, bilgiye ulaşmak için uygun yöntemleri kullanması ve bilimsel bilgiyi ayırt edebilmesi, üretim odaklı olması ve tasarım odaklı düşünmesi, yenilikçi olması ve evrendeki yasaları fark etmesi önemlidir.

Tablo 5'in devamı

<i>İnsan Hakları ve Demokratik Duyarlılık Yeterlilikleri</i>	Bireyin bağımsız düşünebilmesi, kendi haklarını tanıması ve savunmasının yanında başkalarının düşüncelerine ve haklarına saygılı davranması, sosyal sorumluluk üstlenmesi çoğulcu bir toplumda vazgeçilmez unsurlardır.
<i>Matematik Okuryazarlığı</i>	Bireyin matematiksel düşünebilmesi, olayları formüle edebilmesi, matematiğin kavram ve yöntemleri aracılığı ile olay ve olguları açıklayabilmesi, matematiksel çıktıları yorumlayabilmesi ve uygulayabilmesi yaşamını sürdürebilmesinde önemli becerilerdir.
<i>Öğrenme Yeterlilikleri</i>	Öğrenme alanlarının çok ve çeşitli olduğu bilinciyle öğrenmenin yaşam boyu devam etmesi gerektiği bilinmelidir.
<i>Öz Farkındalık</i>	Bireyin kendini keşfetmesi ve geliştirmesi, öz farkındalığını geliştirmesine bağlıdır. Öz farkındalığı yüksek olan bireyler bulunduğu ortama uygun davranabilen, kendini ve çevresini iyi analiz edebilen, istek ve şikayetlerini uygun dille ifade edebilen, çevresindekilerin olumlu yönlerini takdir edebilen kişilerdir.
<i>Sanat Yeterlilikleri</i>	Bireyin estetik duyarlılığının gelişebilmesi için sanat yetkinliklerini edinmeye ihtiyacı vardır.
<i>Temel Hayat Yeterlilikleri</i>	Girişimcilik ve mesleki beceriler, iletişim ve kişiler arası beceriler, karar verme ve eleştirel düşünme, sorunlarla başa çıkma, kendini idare ve kontrol etme ve yenilikçilik bireyin sahip olması gereken temel yaşam becerileridir.
<i>Yabancı Dil Okuryazarlığı ve Yeterlilikleri</i>	Bireyin günümüz dünyasında en az bir yabancı dil bilmesi bir zorunluluk olmuştur.

Tablo 5'in devamı

<i>Yurttaşlık Bilgisi ve Bilinci</i>	Bireyin ülkesini sosyal, ekonomik ve siyasal yönlerden iyi tanınması, kendisini ülkesine karşı sorumlu hissetmesi, doğal kaynakların kullanımı konusunda bilinçli ve çevreye duyarlı olması, kültürel varlıklarını tanıması ve koruması sahip olması gereken önemli vasıflardır.
---	--

2.2.1. 21. Yüzyıl Becerilerine İhtiyaç Duyulmasının Nedenleri

İlk çeyreğini yaşadığımız yüzyılın bütün süreçlerinde beceri odaklı bir yaşam mücadelesi söz konusudur. Her dönemin bireylerden beklediği beceriler vardır ancak 21. yüzyılda bireyden beklenen beceriler geride bıraktığımız yüzyıllara oranla daha karmaşık ve farklıdır. Bu karmaşıklığın başlıca sebebi ise dijitalleşmedir. Dijitalleşme ile birlikte bireyin yaşamının her alanında devamlı bir değişim söz konusudur. Durağan bir yapıdan sürekli değişen bir yapıya geçişin yaşandığı çağımızda ekonomi, eğitim, siyaset, kültür ve sanatta da değişimler zorunlu olmuştur (Hamarat, 2019).

Bilgi teknolojilerinin gelişimi bireylerin sosyal yaşamlarında, iş yaşamlarında, eğitim hayatlarında içinde yaşadıkları dönemin doğurduğu yeniliklerden yararlanabilmeleri ve çağa ayak uydurabilmeleri için yeni beceriler edinme ihtiyaçlarını doğurmuştur ve bu beceriler ile ilgili yeni konular tartışmaya açılmıştır (Aksoy, 2012). Bu doğrultuda toplumların önemli yapı taşı olan bireylerin iş dünyasının ihtiyaçlarına cevap verecek doğrultuda yetişebilmeleri ve günlük yaşamlarını kolay kılacak becerilerle donatılmış olmaları günümüz dijital çağının üzerinde durduğu en önemli konulardan biridir (Trilling ve Fadel, 2009). Günümüzde bireylerin öncelikle yaşamlarının kalitesini arttırabilmeleri ve toplum içinde üreten bireyler olabilmeleri, toplumsal fayda sağlayabilmeleri büyük önem arz etmektedir.

21. yüzyılda değişen dünyaya ayak uydurabilmek ve değişimin bir parçası olmak için bireyin yaşadığı çağı iyi tanınması, kendisinin ve içinde bulunduğu toplumun ihtiyaçlarını iyi analiz edebilmesi, yeniliğe açık olması, bilgiye pratik ve hızlı ulaşabilmesi, yaşam boyu öğrenme düşüncesiyle hareket etmesi özetle çağın gerekliliklerine cevap verebilmesi gerekir

(Uçak ve Erdem, 2020). 21. yüzyılda başarılı olmanın anahtarı eleştirel düşünebilmek, problem çözme yetisine sahip olmak, iş yaşamında liderlik vasıflarına sahip olabilmek, güçlü iş birliği ve uyumlu çalışmak, yeniliklere açık ve uyumlu olmak, merak etmek ve güçlü bir hayal gücüdür (Wagner, 2008). Çağımızda çocukların üst düşünme becerilerine sahip olmaları ve farklı pek çok beceri ile donatılmış olmaları çok önemlidir.

2.2.2. 21. Yüzyıl Becerilerinin Alt Boyutları

Literatürde 21. yüzyıl becerilerine ilişkin pek çok tanım ve açıklama bulunmaktadır ancak Partnership for 21st Century Skills (P21, 2009)'in açıkladığı beceriler geniş bir kabul görmektedir.

P21 platformu, 21. yüzyıl becerilerini geniş bir çerçevede ele alarak bireylerde bulunması gereken özellikleri detaylı olarak aktarmıştır. Öğrenme ve yenileme becerisini kazanmış bireylerin yaratıcı, yeniliçi, eleştirel düşünebilen, problem çözme yetisine sahip, iletişimi güçlü ve iş birliğine yatkın bireyler olması beklenmektedir. Bilgi, medya ve teknoloji becerileri gelişmiş bireylerin ise bilgi ve medya okuryazarlığında etkin olmaları beklenmektedir. Yaşam ve kariyer becerilerinde donanımlı olan bireylerden ise esnek ve uyumlu olma, öz yenelim, sosyal yönün güçlü olması, üretken olması, sorumluluk alabilme yetisi ve liderlik vasıfları beklenmektedir (Topçu ve Çiftçi, 2018).

Öğrenme ve Yenilenme Becerileri

Öğrenme ve yenilenme becerileri bireylerin 21. yüzyılda sahip olması gereken ana beceriler arasında yerini almıştır. Öğrenme ve yenilenme becerilerinin alt becerilerinden ilki yaratıcılık ve yenilenmedir. Yaratıcılık TDK Sözlük'te "*Yaratıcı olma durumu, yaratma yeteneği, her bireyde var olduğu kabul edilen, bir şeyi yaratmaya iten farazi yatkınlık*" olarak tanımlanmaktadır (TDK Sözlük, 2023). İçinde bulunduğumuz çağda öğrencilerin uluslararası düzeyde yerini alabilmesi ve rekabet edebilmesi için yaratıcılık becerilerinin gelişmesi gerekmektedir. Bu becerinin gelişebilmesi için ise öğrencilerin düşünme, algılama, analiz ve inceleme becerilerine sahip olmaları önem arz etmektedir (Özçelik ve Eke, 2019). Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme bireyin doğuştan getirdiği ve olumlu çevre şartlarının desteği ile gelişebilecek ancak olumsuz şartlarda ise körelebilecek bir beceridir.

Bu beceri eğitimle geliştirilebilecek bir beceridir ve günümüzde ülkemiz eğitim yaklaşımlarının da temel hedefi haline gelmiştir. Bu becerinin gelişmesinde başat rol ailedir ancak bireyin içinde bulunduğu sosyal ve fiziki ortam, okul ve bireyin iletişim içinde olduğu öğretmenler vb. birçok etken önemli rol üstlenmektedir (Yeşilyurt, 2020). Beers'e Yeterlikler Çerçevesi'ne göre yenileşim ve yeni fikirler üretme; bilgiyi kullanma, yeni ürünler tasarlayabilme, sorunlara çözüm bulmada etkili düşünebilme ve yeni yollar bulabilmeyi beraberinde getirir (Beers, 2011'den akt. Cansoy, 2018).

İçinde bulunduğumuz çağda bireylerden beklenen diğer beceri eleştirel düşünme ve problem çözmedir. Bireye eleştirel düşünme ve problem çözme becerisinin kazandırılması günümüzde yaşamın ve eğitimin vazgeçilmez hedeflerindedir. Literatür incelendiğinde eleştirel düşüncenin ortak bir tanımının bulunmadığı ancak ulaşılan tanımlarda eleştirel düşünme üst düzey bilişsel bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Eleştirel düşünme aynı zamanda yaratıcı düşünme ve problem çözme gibi kavramları da içine almaktadır (Bozer Öz Saraç, 2019). Birey yaşamı boyunca pek çok problemle karşılaşacak ve bu problemleri aşabildiği ölçüde mutlu ve başarılı bir birey olmayı başarabilecektir. Problem çözme becerisi gelişmiş bir insanın olaylara eleştirel bakış açısıyla bakabilmesi de mümkün olacaktır. Eleştirel düşünme becerisi gelişmiş bireyler açık görüşlü, farklı fikirlere açık, yeni fikirler üretebilen, olaylara ve konulara farklı bakış açıları getiren, mantıklı bireyledir.

Öğrenme ve yenilenme becerileri kapsamında bireyin sahip olması gerek diğer önemli beceriler iş birliği ve iletişimidir. İnsan toplumsal bir varlıktır ve diğer insanlar ile sürekli iletişim halindedir. Birey yaşamı boyunca bulunacağı tüm ortamlarda etkili bir iletişime ve iş birliğine ihtiyaç duyacaktır. Sosyal yaşamdan, eğitim hayatına, iş hayatına kadar tüm alanlarda bireyin diğer insanlar ile kuracağı etkili iletişim bireyin yaşam kalitesini ve başarısını arttıracaktır. İletişim becerisi ve iş birliği becerisi gelişmiş olan bireyler başkaları ile uyum içerisinde çalışabilmekte ve ortak bir hedefe ulaşmak için gayret gösterebilmektedir. İş birliği aynı zamanda bireydeki sorumluluk bilincini de geliştirecek ve farklı fikirlere saygı gösterebilme becerisinin de gelişmesini sağlayacaktır. Bireyler iş birliği içinde yürüttükleri takım çalışmaları sonucunda grup üyeleriyle ortak çalışabilmenin yanında aynı zamanda kendi kararlarını alabilme konusunda da gelişim sağlayacaklardır.

Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri

İnsanlar yaşamları boyunca bilgiye ulaşma çabası içindedir. İnternet ağları ve bilgisayar sayesinde bilgi büyük önem kazanmış ancak bu gelişmeler doğru bilgiye ulaşma, doğru bilgiyi seçebilme ve değerlendirme gibi çeşitli sorunları da ortaya çıkarmıştır. 21. yüzyılda bilgiye hızlı ulaşma, bilgiyi yeniden yapılandırmaya verilen önem hızla artmış ve bu doğrultuda bireylerin bilgi okuryazarı olmalarının da önemi giderek artmıştır (Dedebali, 2019).

Bilgi okuryazarlığı içinde birçok beceriyi barındıran bir bütündür. Bilgi ihtiyacının farkına varma, bilgi ihtiyacını tanımlayabilme, bilgiye ulaşmada stratejiler geliştirme, bilgiye ulaşma çabası, bilgiye ulaşma, bilgiyi seçme, değerlendirme, kullanma, düzenleme, yorumlayabilme, eski bilgi ile yeni bilgiyi harmanlayabilme, bilgiyi yayma gibi bilgi becerileri de bilgi okuryazarlığını içinde yer almaktadır. Bu becerileri kullanabilmede muhakeme yapabilme, karar verebilme, problem çözebilme, analitik düşünebilme, analiz ve sentez yapabilme, yaratıcı olabilme, yeni bilgiler üretebilme, bilgiyi paylaşabilme; etkili iletişim, takım çalışması, iş birliği vb. bireysel becerilerin de gelişmiş olması gereklidir (Kurbanoğlu, 2010).

Bilgi, medya ve teknoloji becerileri kapsamında bulunan diğer bir beceri ise medya okuryazarlığıdır. Medya okuryazarlığının herkes tarafından benimsenmiş ortak bir tanımı bulunmamaktadır. “Medya Okuryazarlığı” kitabında, W. James Potter (1998) medya okuryazarlığını birçok bakış açısını harmanlayarak dört ana uzmanlık alanında sınıflara ayırmıştır. Bu gruplar şöyle belirtilmiştir:

Kamu politikası ve medyanın çocuklar üzerindeki potansiyel olumsuz etkisine ilgi duyanlar,

İnsanların, medya mesajlarını işlemekten geçirmek için gerekli olan beceriler konusunda nasıl eğitileceğiyle ilgilenenler,

Bir çocuğun medya mesajlarını işlemekten geçirme yeteneğini geliştirme konusunda ebeveyn ve yetişkinlere yardımcı olacak öneriler getirenler,

Kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki etkilerini eleştirel olarak inceleyenler (Potter, 1998' den akt. Altun, 2008).

Bireylerin günümüzde iyi birer medya okuryazarı olmaları büyük önem taşımaktadır. Bireyler bu beceri sayesinde medyada yer alan programları süzgeçten geçirebilme, kaliteli yayınları seçebilme, medya ürünlerine eleştirel yaklaşabilme, analiz ve değerlendirme yapabilme yetisine de sahip olacak dolayısıyla da seçici izleyiciler olabileceklerdir.

İnsanoğlu geçmişten günümüze teknoloji ile meşgul olmuştur ve özellikle günümüzde teknolojinin ilerlemesi ve farklı alanlar ile iç içe geçmesi ve dijital teknolojiler gibi yenilikler teknoloji okuryazarlığına farklı boyutlar kazandırmıştır. 2000'li yıllarda pek çok ülke teknoloji okuryazarlığı konusunda yoğunlaşmıştır. Teknoloji eğitiminin en yaygın ve öne çıkan hedefi teknoloji okuryazarlığının gelişimine odaklanmak olmuştur. Teknoloji okuryazarlığı çağın getirdiği yenilikler doğrultusunda değişken, bireysel ve çok boyutlu olduğundan ilgi çekmiştir (Aydın ve Silik, 2018).

Yaşam ve Meslek Becerileri

Dünyada yaşanan hızlı gelişmeler ve değişimler bireylerin sahip olması gereken yaşam ve mesleki becerileri de beraberinde getirmiştir. Bu beceriler kapsamında bireyin esnek olması, çağa ve bulunduğu ortama uyum sağlayabilmesi, girişimci olması, öz yönetimini yapabilmesi, sosyal becerilerinin güçlü olması, verimli çalışabilmesi, yaptığı işler ve davranışları ile ilgili hesap verebilir olması, liderlik vasıflarına sahip olması ve sorumluluk alabilmesi beklenmektedir.

Çağın değişimlerinin bireyden beklenen rollerde de değişime sebep olduğu görülmektedir. 21. yüzyılda insanın iş yaşamından, sosyal yaşamı ve eğitim yaşamına kadar içinde bulunduğu tüm yaşam alanlarında öğrenebilmesi, sağlıklı bir yaşam sürebilmesi ve çalışabilmesi için esnek ve uyumlu olması vazgeçilmez becerilerden biri haline gelmiştir (Trilling ve Fadel, 2009'dan akt. Eryılmaz ve Uluyol, 2015). Günümüz çocuklarının da eğitim ve sosyal yaşamlarında başarılı ve mutlu bireyler olabilmesi için çağın hızlı değişimlerine uyum sağlayabilmesi, esnek bir yapıya sahip olması, içinde bulunduğu

duruma göre şekil alabilmesi ve sorunlarının çözümünde bu becerilerini kullanabilmesi büyük önem arz etmektedir.

Girişimcilik, yeni düşüncelerin ortaya çıkmasını, yeni fikirlerin yayılmasını, daha önce kullanılmayan ya da nadir kullanılan kaynakların ekonomiye kazandırılmasında, üretimde ve verimlilikte artış sağlayan bir beceridir. Günümüz öğretim kurumlarında da girişimcilik eğitime büyük önem verilmekte, bu sayede girişimciliğin önemi de giderek artmakta ve anlaşılmaktadır (Börü, 2006'dan akt. Aytaç ve İlhan, 2007). Günümüzde bireylerin girişimci olmaları, fırsatları ve potansiyellerini değerlendirerek ülke ekonomisine katkıda bulunmaları bireylerden beklenen önemli becerilerdir.

Günümüz bireylerinin sahip olması gereken bir diğer beceri ise öz yönetim becerisidir. Öz yönetim becerisine sahip bireyler yaşamda kendi sorumluluklarını alabilmekte ve içinde buldukları sosyal yaşamda da kendilerine düşen toplumsal sorumlulukları üstlenebilmektedirler (Köseoğlu ve Boyacı, 2022). Öz yönetim becerisine sahip bireyler kendi keşiflerini iyi yapabilmekte, potansiyellerinin farkında olabilmekte, potansiyellerini daha üste taşımak için planlar yapabilmekte ve bu süreçteki tüm sorumlulukları üstlenebilmektedir. Öz yönetimi güçlü olan bireyler kendilerine ulaşabilecekleri hedefler belirleyebilen ve bu hedeflere ulaşma serüvenindeki tüm sorumlulukları üstlenebilen bireylerdir.

21. yüzyıl insanının sahip olması gereken beceriler arasında yerini alan önemli bir beceri de sosyal becerilerdir. Sosyal beceri kazanma süreci yaşam boyu devam eder. Çocukların toplum içinde sağlıklı bireyler olarak yaşamını sürdürmesi diğer bireyler tarafından kabul görmesi ile mümkündür. Bireyler içinde buldukları sosyal ortamda sahip oldukları sosyal beceriler ölçüsünde sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürebilmektedir. Sosyal becerilere sahip çocukların kendilerini tanımada ve çevrelerine kendilerini tanıtmada, çevrelerinde bulunan insanlarla duygu ve düşünce alışverişi yapmada, sosyal çevrelerince kabul görmelerinde başarılı olduğu görülmektedir. Sosyal beceriler sadece bireyi değil üyesi olduğu toplumu da derinden etkilemektedir. Kişiler arası ilişkiler ve iletişim ne kadar sağlam ve sağlıklı olursa toplumsal yapı da o oranda sağlam olacaktır (Samancı ve Uçan, 2017).

Günümüz bireylerinin sahip olması gereken önemli bir diğer beceri ise sorumluluk ve hesap verebilirliktir. Hesap verebilirlik kişilerin sorumlu oldukları işlerde gerçekleştirdikleri ya da gerçekleştiremedikleri eylemleri için kendilerini yasal olarak sorumlu görmeleridir (European Commission, 2003'ten akt. Kurt ve Tuna, 2022). Sorumluluk bilinci yüksek olan bireyler yaptıkları her işte sorumlu oldukları kişi ya da kurumlara hesap verebilecek potansiyele de sahip olmaktadır. Hesap verebilirlik ve sorumluluk aslında iç içe geçmiş kavramlardır.

İş yaşamında ve sosyal yaşamda dengeyi sağlayan en önemli yapı taşları lider kişilerdir. Lider, örgütün ortak amaçlar doğrultusunda yaşamasını, gelişimini sağlayan, yaratıcı ve baş konumdaki kişidir. Lider olan kişi grubun yaşantıları doğrultusunda gerekli düzenlemeyi yapar ve aynı zamanda grubun gücünden yararlanır. Liderlik, kritik kararlar vermeyi de gerektirir ve lider olan kişi başlatıcı olandır. İyi bir liderin iyi bir eğitim almış olması, zeki olması da önemlidir (Reşitoğlu, Toprak Altun, Azbay ve Reşitoğlu, 2023).

2.2.3. 21. Yüzyıl Becerileri ile İlgili Araştırmalar

21. yüzyılda yaşanan gelişmeler insanların yaşamında da pek çok değişime sebep olmuş ve bireylerden beklenen yeni becerileri beraberinde getirmiştir. Bu doğrultuda eğitimden, iş hayatına ve sosyal yaşama kadar 21. yüzyıl becerileri pek çok araştırmaya konu olmuştur.

Kanmaz ve Aslan (2022) çalışmasında 2016 yılında dönemin en çok satan çocuk ve gençlik edebiyatı eserlerinin çocuklara ve gençlere eleştirel düşünme becerisi kazandırmadaki etkisini incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu öykü ve roman türlerinden oluşan otuz kitap oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucunda incelenen tüm kitaplarda eleştirel düşünme becerisine farklı oranlarda yer verildiğine ulaşılmıştır.

Aydın Gönül ve Dilidüzgün (2022) çalışmasında 2010-2020 yılları arasında çocuk edebiyatı çerçevesinde yapılan 21. yüzyıl becerilerine ilişkin yapılan 4C becerilerinin incelenmesi yönündeki ulusal çaptaki çalışmaları incelemiştir. Meta sentezde yer alan tüm çalışmalarda eleştirel düşünme becerisine ve onun alt becerilerine yer verildiği tespit edilmiştir.

Sarıtaş ve Yılmaz (2022), çalışmasında yenilenen Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Programı kazanımlarının uygulanabilirliğini 21. yüzyıl becerileri doğrultusunda incelemiştir. 9. sınıf Türk dili ve edebiyatı ders kitabındaki metin ve etkinlikler ile öğretmen-öğrenci görüşlerinin incelendiği araştırmada 9. sınıf Türk dili ve edebiyatı kitabında bilgi okuryazarlığını destekleyecek çok sayıda metin bulunduğu ancak medya okuryazarlığı ve öz yönetim becerileriyle ilgili metinlere yer verilmediği tespit edilmiştir. Araştırmada kitapta yer alan etkinlikler incelendiğinde etkinliklerin bilgi okuryazarlığını destekleyecek nitelikte olduğu ancak etkinliklerin medya okuryazarlığı, üretkenlik ve hesap verebilirlik, iş birliği ve iletişim, girişimcilik ve öz yönetim, liderlik ve sorumluluk becerilerinin gelişimini desteklemediği saptanmıştır. Araştırmada görüşleri alınan öğretmenlerden elde edilen verilere göre öğretmenlerin program hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları için öğretim sürecine programın içeriğini yeterli düzeyde yansıtamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin görüşlerinden hareketle de öğrencilerin 21. yüzyıl becerileri ile ilgili yeterli bilgiye sahibi olmadığı ve bu becerilerin Türk dili ve edebiyatı dersi ile ilişkisini kuramadıkları görülmüştür.

Sağsöz (2019), çalışmasında STEM yaklaşımı doğrultusunda okul öncesi eğitimde kullanılan ve çocuklarda yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesine destek olabilecek resimli çocuk kitaplarını incelemiştir. Çalışmasının sonucunda incelenen resimli çocuk kitaplarında “düş kurma ve yaratıcılık” becerilerinin daha fazla işlendiği ve “sorun çözme” becerisine ise sınırlı sayıda ver verildiği saptanmıştır.

Kemaneci (2019), çalışmasında Aytül Akal’ın öykülerini çocuklara eleştirel düşünme becerisi kazandırma bağlamında incelemiştir. Araştırma sonucunda Aytül Akal’ın kitaplarında kahramanların eleştirel düşünme becerisine sahip kişiler olarak tasarlandığı, bu kişilerin düşünen, mantıklı, kalıp yargıların dışına çıkarak sorgulayan, karşılaştırma yapabilen ve sebep sonuç ilişkileri kurabilen, düşüncelerini ifade edebilen ve uygulayabilen kişiler olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle çocukların kitaptaki kahramanlar ile özdeşim kurabilecekleri nitelikte olduğu tespit edilmiştir.

Gültekin (2019), çalışmasında 2017- 2018 eğitim öğretim yılında kullanılan 5. sınıf Türkçe ders kitabı ile 6, 7 ve 8. sınıf öğrenci çalışma kitaplarında bulunan etkinliklerin 21. yüzyıl becerilerini yansıtmalarını incelemiştir. Araştırmaya konu olan kitaplarda 21. yüzyıl becerileri bilişsel, duyuşsal ve sosyokültürel beceriler bağlamında incelenmiştir. Araştırma sonucunda, 5. sınıf Türkçe ders kitabı ile 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerde bilişsel alanla ilgili becerilere diğer beceri alanlarına göre daha ağırlıklı yer verildiği ancak bilişsel alanda da üst düzey düşünme becerilerini destekleyecek olan problem çözme becerisine az sayıda, bilgiyi kullanma ve bilgiyi yapılandırma alt boyutlarına ise daha fazla yer verildiği tespit edilmiştir. Duyuşsal alanla ilişkilendirilebilecek etkinliklerde öz kimlik ve öz değer alt boyutlarının dikkat çektiği tespit edilmiştir. Sosyokültürel alanda da sosyalleşme alt boyutu ile ilişkilendirilebilecek etkinliklerin fazla sayıda bulunduğu görülmüştür.

Çevik (2018), çalışmasında “Dr. Parkyeri ve Kömür Karası Çocuk” adlı çocuk kitaplarını eleştirel düşünme bağlamında incelemiştir. Araştırma sonucunda incelenen eserlerde “yabancı, ön yargı, empati” gibi kavramların ön planda olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca incelenen kitapların çocuğa eleştirel düşünme becerisi kazandırmada zengin ve değerli olduğu, okuru eleştirel düşünmeye yönlendirdiği tespit edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Günümüz çocuk edebiyatı yazarlarından Miyase Sertbarut'un eserlerinin 21. yüzyıl becerileri bakımından incelenmesini amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi ile yürütülmüştür. Doküman incelemesi yazılı kaynakların taranarak sorgulanması ve analizinin yapılmasına yönelik bir incelemedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu çalışmada Miyase Sertbarut'un eserleri doküman inceleme yöntemiyle analiz edilecektir.

3.2. Araştırmada İncelenen Eserler

Bu çalışmanın kapsamını çocuk edebiyatı yazarı Miyase Sertbarut'un Çöp Plaza, İkizler İş Peşinde, Kapiland'ın Kobayları, Kapiland'ın Kıyameti, Kapiland'ın Külleri, Kimsin Sen?, Saat Canavarı, Sislin Sakladıkları 1, Sislin Sakladıkları 2 Ortak Ruh, Ünsüz Youtuberın Günlüğü, Ünsüz Youtuberın Günlüğü Troller, Yalancı Portakal, Yuan Huan'ın Kulübesi adlı eserleri oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırmanın verileri içerik analizi yöntemi ile toplanacaktır. İçerik analizinde birbirine benzeyen veriler belli kategoriler altında düzenlenir ve incelenir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Dolayısıyla eserler ayrı ayrı incelenip içerik analizi yoluyla 21. yüzyıl becerilerini destekleyecek bölümler tespit edilecektir.

3.4. Verilerin Analizi

Çalışma sonucunda elde edilen verilerin analizi betimsel analiz yoluyla yapılmıştır. Betimsel analizin gayesi araştırma sonucunda ulaşılan bulguları düzenleyerek ve yorumlayarak okuyucuya aktarmaktır. Bu doğrultuda veriler çerçevesi belirlenen kategorilere göre özetlenerek yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırma

kapsamında araştırma dokümanı eserler baştan sona defalarca okunmuş; eserlerde 21. yüzyıl becerilerini destekleyecek bölümler belirlenmiştir. Ardından yorumlama yapılarak sonuçlara ulaşılmıştır. Hangi becerinin ne şekilde işlendiği, doğrudan alıntı yapılarak gösterilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Miyase Sertbarut'un "Çöp Plaza, Kapiland'ın Kobayları, Kapiland'ın Kıyameti, Kapiland'ın Külleri, Kimsin Sen?, Sisın Sakladıkları 1, Sisın Sakladıkları 2 Ortak Ruh, eserleri Tudem Yayınevi tarafından yayımlanan roman türünde eserleridir ve eserlerin yaş grubu 9-15 yaş aralığındadır. "Saat Canavarı, Sarı Maymun, İkizler İş Peşinde" eserleri Tudem Yayınevi tarafından yayımlanan öykü türünde eserlerdir ve eserlerin yaş grubu 7-11 yaş aralığındadır. "Ünsüz Youtuberın Günlüğü ve Ünsüz Youtuberın Günlüğü Troller" eserleri ise Altın Kitaplar Yayınevi tarafından roman türünde yayımlanan kitaplardır ve kitapların yaş grubu 12+ yaştır. Kitapların yaş grupları ve basım yılları ile ilgili detaylı bilgi Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

Miyase Sertbarut'un eserleri

Kitabın Adı	Kitabın Yazarı	Yaş Grubu	Yayınevi	Basım Yılı
Çöp Plaza	Miyase Sertbarut	9-14 Yaş	Tudem	2017 (14. Baskı)
İkizler İz Peşinde	Miyase Sertbarut	9-12 Yaş	Tudem	2017 (7. Baskı)
Kapiland'ın Kobayları	Miyase Sertbarut	9-13 Yaş	Tudem	2016 (17. Baskı)
Kapiland'ın Kıyameti	Miyase Sertbarut	10-15+ Yaş	Tudem	2020 (7. Baskı)
Kapiland'ın Külleri	Miyase Sertbarut	10-15+Yaş	Tudem	2020 (1. Baskı)
Kimsin Sen?	Miyase Sertbarut	9-14 Yaş	Tudem	2015 (6. Baskı)
Saat Canavarı	Miyase Sertbarut	7-11 Yaş	Tudem	2019 (5. Baskı)
Sisın Sakladıkları 1	Miyase Sertbarut	10-14 Yaş	Tudem	2017(18. Baskı)
Sisın Sakladıkları 2 Ortak Ruh	Miyase Sertbarut	10-14 Yaş	Tudem	2018 (1. Baskı)
Ünsüz Youtuberın Günlüğü	Miyase Sertbarut	12 + Yaş	Altın Kitaplar	2021(21. Baskı)
Ünsüz Youtuberın Günlüğü Troller	Miyase Sertbarut	12+ Yaş	Altın Kitaplar	2019 (1. Baskı)
Yalancı Portakal	Miyase Sertbarut	9-12 Yaş	Tudem	2017 (7. Baskı)
Yuan Huan'ın Kulübesi	Miyase Sertbarut	9-12 Yaş	Tudem	2020 (4. Baskı)

4.1. Çöp Plaza Kitap Özeti

Çöp Plaza ve Elit City birbirinin tam tersi şartlara sahip mahallelerdir. Çöp Plaza yaşamını çöp toplayarak kazanan yoksul insanların yaşadığı mahalledir ve mahallenin asıl adı Gülova Mahallesi'dir. Elit City ise kentin seçkin insanların yaşadığı, her şeyin çok steril olduğu, kuşların, böceklerin bile giremediği bir yerdir. Elit City çocukları çok steril şartlarda yaşadıkları için hastalıklara karşı çok dirençsizdir. Elit City çocuklarının bağışıklık sistemi çömuştür ve çocuklarda çok ciddi sağlık sorunları ortaya çıkmaktadır. Hastalıkla mücadele eden Elit City çocuklarını kurtarmak için aşı olacakları yalanı ile Çöp Plaza çocuklarının kanını almak isteyen kötü niyetli insanlar vardır. Yasa dışı şekilde yürütülen çalışmalar ile Elit City içinde kurulan özel bir merkezde Çöp Plaza çocuklarının kanı alınmakta ve bu kanlar ile hasta çocukların bağışıklık sistemi güçlendirilmeye çalışılmaktadır. Çöp Plaza çocukları dayanışma ve iş birliği içinde bu yalanı ortaya çıkarmak için mücadele etmektedirler.

4.1.1. Çöp Plaza Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri Eleştirel Düşünme

“Evet, bu nasıl oldu? Niçin oldu? Yanıtı yaptıklarımızda... Buna biz neden olduk. Ne yazık ki böyle. Çünkü yalıtılmış bir dünya kurduk burada. Kendimizi, en çok da çocuklarımızı ayırdık dış dünyadan. Fanus içinde fanus yarattık. Doğdukları andan başlayarak özel ortamlar kurduk. Yapay güzellikler sunduk... Doğa biçimlendirecekti onları, biz doğaya meydan okuduk. Şimdi başımız dertte.” (Çöp Plaza, 31)

Bu bölümde Elit City Sağlık Kurulu sitenin çocukları için yarattıkları yaşam koşullarının aslında onların kötülüğüne sebep olduğunun farkına varmışlardır ve yaptıkları tüm uygulamaları eleştirmektedirler.

Problem Çözme

“Bir mahalle hayatı oluşturamazlardı ama yine de bu ölümcül sağlık sorunu için bir çözüm bulabilirlerdi. Önce bir pilot bölge üzerinde acil bir uygulamaya geçmeleri gerekiyordu. Bu pilot bölge neden Elit City olmasındı? Çöp Plaza'daki aileleri oraya

yerleştirebilirlerdi. Aklından Gülova sözcüğü yerine Çöp Plaza sözünün geçmesine sinirlendi. Bu dil ne bela bir şeydi. Sokaktaki insanların kullandığı tabir ona da bulaşmıştı işte.” (Çöp Plaza, 145)

Problem çözme becerisi günümüz bireylerinde olması gereken en önemli yetkinliklerden biridir. Çocukların da bu yetkinlikler ile donatılması günümüz eğitim sisteminin de önemle üzerinde durduğu unsurlardan biridir. Yukarıdaki alıntıda görüldüğü gibi ölümcül bir sağlık sorununa çözüm bulmak için çözüm yolları üreterek bunları hayata geçirmeye çalışan kitap kahramanları okuyucularda da bir farkındalık oluşturacaktır.

İş Birliği

“Avludaki döküntülerin üzerinde oturuyordu Tenekeci İhsan ve Murat. Akşam karanlığı çökmeye başlamıştı. İhsan, doktorun anlattıklarını aktardı delikanlıya. Birlikte bir şey yapabilirlerdi. Bunu konuştular, ama birinin dediğini diğeri olumsuzluyordu.” (Çöp Plaza,79).

İhsan ve Murat, bir sorunu çözüme kavuşturmak için iş birliği yapmaktadır. Bir konu üstünde insanların farklı fikirleri olabileceğine yapılan vurgu da çocukların farklı fikirlere karşı açık olmalarına örnek bir durum teşkil etmektedir.

Sorumluluk

“Genç doktor taşınır belleği bilgisayarına taktı... Sabrı kalmamıştı. Bu yasa dışı, vahşice, canice gidişe dur diyebilirdi. Yoksulları insan saymayan, onların kanını çalan tepegöz adamları sarsmalıydı. Paranın ışıltısıyla vahşileşmiş ve birer vampire dönmüş adamları beslemek için mi yaşıyordu Çöp Plaza Çocukları?” (Çöp Plaza, 129)

Bu bölümde genç doktor yasa dışı olayları çözmek için mücadele ediyor ve Çöp Plaza çocuklarına karşı kendini sorumlu hissediyor. Haksızlığa son vermek için de kendi payına düşen sorumluluğu üstleniyor. Bu örnek durum çocukların da gerekli durumlarda çevrelerine ve diğer insanlara karşı sorumlu oldukları iletisini veriyor.

4.2. İkizler İz Peşinde Kitap Özeti

Kitapta on öykü bulunmaktadır. Öykü kahramanı çocuklar çok meraklıdır ve karşılaştıkları olaylar karşısında meraklarının peşinden giderek bir dedektif gibi olayları araştırmaktadırlar. Öykülerde bir çöp ev haberinden yola çıkarak apartmanlarında bir çöp ev olup olmadığını merak eden ikiz kardeşler Pınar ve Çınar'ın merak dolu macerası, çiçekleri sevmeyen bir kadının çiçekleri yeniden sevmesi, Emel Öğretmen'in değişimi, hayvanları çok seven Taner'in kınalı bir kekligi sahiplenmesi, masallarıyla çocukları etkileyen Gül Nine, dargın iki anneyi barıştıran çocukların dayanışması, horoz dövüşü yaptıran dayıyı yola getiren çocuklar, kayıp muhabbet kuşunun sahibini arayan çocuklar ve diline sahip çıkan bir çocuğun hikayesi anlatılmaktadır. Hikayelerin kahramanı olan çocuklar oldukça meraklı ve yaratıcı çocuklardır. Her öyküde meraklarına kapılan ve iz peşinde koşan çocukların yaşadıkları anlatılmaktadır.

4.2.1. İkizler İz Peşinde Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri Yaratıcılık

“Neden olmasın?.. Projeyi Pınar'a açmadan önce kafamda tasarlamaya çalıştım. Bir çocuk heykeli olacaktı bu. Kullanılan malzemeler ise eski oyuncaklar... Her tarafı oyuncaklardan kurgulanmış dev bir çocuk heykeli, rengarenk... Malzemeler birbirine telle, tutkalla ya da başka araçlarla tutturulacaktı.” (İkizler İz Peşinde, 17)

Çocuk karakterler mahalledeki bir heykel yarışmasına katılmak için yaratıcılıklarını kullanarak bir heykel tasarlıyor. Bu örnek durum kitabı okuyan çocukların da zihninde yaratıcı fikirler canlandırma konusunda bir farkındalık yaratacaktır.

Problem Çözme

“Ertesi gün bizim sokakta küçük bir araştırma yaptım. Pınar adında birini tanıımıyordu arkadaşlarım. İnsanlar evlerinde besledikleri kuşlara soyadlarını öğretseler daha iyi olur, diye düşündüm. O zaman evlerin kapısındaki adları, soyadları okuyarak bu dedektiflik çalışmasını başarıyla tamamlayabilirdim.” (İkizler İz Peşinde, 79)

Balkonlarına gelen muhabbet kuşunun sahibini bulmaya çalışan bir çocuk bunun için mücadele etmektedir. Kuşun söylediği kelimelerden yola çıkarak araştırma yapan çocuk muhabbet kuşunun söylediği kelimeler ve sayılardan yola çıkarak bir telefon numarası elde etmekte ve kuşun sahibini bulmaktadır. Burada bir problem ile karşılaşan çocuğun problemin çözümü için verdiği mücadele anlatılmaktadır. “*Neslihan Teyze günlüğünden söz edince aklıma bir düşünce geldi. Annemi inandırmanın bir yolu var Neslihan Teyze. Günlüğünüzü ona gösterelim. O zaman kesin inanır; insanın günlüğüne yalan yanlış şeyler yazmayacağını o da biliyor.*” (İkizler İz Peşinde, 104)

Asuman, annesi ve en yakın arkadaşı Selva'nın annesi Aysel'in geçmişte çok iyi arkadaş olduklarını ancak bir yanlış anlamadan dolayı küstüklerini öğrenmiştir ve annesi ile en yakın arkadaşını barıştırmanın bir yolunu aramaktadır. Asuman sonunda bu probleme akılcı bir çözüm yolu bulmuştur.

İletişim

“*İhsan Amca'ydı, büfenin önünde durmuş bana sesleniyor. Nasıl da sevinçli... Önceden “DONALD AMCA” yazan bu tabelaya ne yazdırmış biliyor musunuz? Demek ki, birkaç soru, biraz söyleşmek insanların dil konusunda kıpırdanmasına yetiyor.*” (İkizler İz Peşinde, 144)

Onur Türkçe öğretmenin dil kirlenmesi ile ilgili verdiği ödev üzerine İhsan Amca ile konuşmuş ve onunla kurduğu güçlü iletişim sayesinde büfenin ismini değiştirmesine vesile olmuştur. Bu örnek durum etkili iletişimin gücüne vurgu yapmaktadır.

İş Birliği

“*Annelerimizi yine eski günlerde olduğu gibi sıkı fıkı iki arkadaş yapabiliriz, dedim. Selva da heyecanlandı. Bir yol bulmak için düşünmeye başladık.*” (İkizler İz Peşinde, 101)

Asuman ve Selva yıllar önce bir yanlış anlaşılma yüzünden küsen ve yıllar önce çok iyi iki arkadaş olan annelerini barıştırmak için iş birliği yapmışlar ve bunu başarmışlardır.

Sorumluluk

“Ben bu dünyada yaşamıyor muydum; yaşıyordum tabii. Ama kendi dilini severek kullanan insanların olduğu bu dünyada yaşamak isterdim. Kültürümüzün taşıyıcısı olan ana dilimizden utanıyor muyduk? Birileri İngilizce, Fransızca ya da başka bir dilden sözcükler bulup kullanıyor...Hava atmak uğruna dilimizi kirletiyoruz... Pazartesi okulun kapısından içeri girerken elimdeki dosyada yaptığım araştırmalar, çektiğim fotoğraflar, aklımda da söyleyeceğim sözler vardı.” (İkizler İz Peşinde, 143)

Bu bölümde öğretmenin verdiği ödevi en iyi şekilde yaparak sorumluluğunu yerine getiren bir çocuk örneklenmiştir. Aynı zamanda çocuğun Türkçenin kirlenmesinin önüne geçmek için hissettiği sorumluluğa da vurgu yapılmıştır. Karakterin başladığı bir işi bitirme ve bu konuda sergilediği davranışlar okuyucularda da merak uyandıracak ve sorumluluk bilinçlerinin gelişmesinde örtük bir rol üstlenecektir.

4.3. Kapiland’ın Kobayları Kitap Özeti

Çocuklarda şiddet eğiliminin arttığı iddiası üstüne çocuklarda şiddetin önüne geçmek üzere bir şurup üretilir. Şurubun adı anti-rowdur ve bu şurubu çocukların içmesi zorunlu tutulmuştur. Şiddet önleyici olduğu ve çocuklara zorla içirilen bu şurup zamanla tüm çocukların kilo almasına ve yaşlılık belirtileri göstermesine sebep olmaktadır. Şurubu kullanan çocukların iştahı giderek açılmakta, anne babalar evde çocuklara yemek yetiştirememekte ve okul kantinleri de giderek büyümektedir. Bu gıda ihtiyacını karşılamak içinse Kapiland’dan GDO’lu ürünler alınmaktadır. Kitabın ana kahramanı Hayri arkadaşlarının tabiriyle Marjin bu ilacı kullanmamaktadır ve ilacın arkadaşlarına verdiği zararı gözlemlemeye başlar. Bu zararın farkında olan biri daha vardır. Sevda Öğretmen öğrencilerinin giderek kilo aldığını görmekte ve tek zayıf öğrencisinin Marjin olduğunu fark etmektedir. Marjinle konuşmasının ardından Sevda Öğretmen de işin peşine düşer ve gerekli pek çok yere konuyla ilgili mektup yazar ve gönderir. Marjin de arkadaşları ve dedesi ile iş birliği içindedir. Bu sırada Marjin’in arkadaşı Burhan babasının kendisine karşı olumsuz tavırlarına dayanamayarak şurubun zararını bildiği halde hızlıca yaşlanıp ölmek ister ve şuruptan çok fazla dozda içer. Burhan hastaneye kaldırılır ve hızlı yaşlanmaya bir çözüm bulunamaz. Sevda Öğretmen, doktorlar, ailesi ve arkadaşları Burhan için seferber olur.

Marjin'in dedesi bitkilerle arası çok iyi olan bir ihtiyardır ve bitkileri kullanarak kedisinin bile çok uzun yaşamasını sağlamıştır. Aynı formülü Burhan üstünde de deneyen dede Burhan'ın iyileşmesini sağlar. Marjin ve arkadaşlarının güçlü ekip çalışmaları ile Kapiland'ın kurduğu tuzak ortaya çıkar.

Mehtap GDO'lu ürünler ile ilgili bir sunum hazırlamış, sunumu için çok yaratıcı ve ilgi çekici bir afiş hazırlamış ve arkadaşlarına sunmuştur. Burada da araştıran, sorgulayan, bilgiye ulaşabilen ve ulaştığı bilgiyi sorgulayan bir çocuk görülmektedir.

Bu kitapta da eleştirel düşünme, problem çözme, iş birliği, teknoloji okur yazarlığı, liderlik, sorumluluk vb. becerilerin örtük şekilde işlendiği görülmüştür. Kitap bilimin iyi amaçlar için kullanılması gerektiğine vurgu yaparken GDO'lu ürünlerle ilgili bir farkındalık oluşturuyor ve aslında okuyucularda merak duygusu uyandırarak onları bu konuda araştırma yapmaya ve eleştirel bir bakış açısıyla durumu analiz etmeye itiyor. Kitaptaki tüm çocuk karakterler çevrelerinde olup bitene duyarlı, meraklı, araştırmacı, bilgiye ulaşma çabasında olan, sorumluluk bilinci ve iletişimi güçlü olan çocuklardır. Bu bağlamda bu karakterler okuyucuların da bu becerilere sahip olmalarında onlara rehberlik edecektir.

4.3.1. Kapiland'ın Kobayları Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri Yaratıcılık

“Ekrem Bey tahtaya asılı insan suratlı köpek resmine; her bir dişi başka renk, püskülü daha da başka renk mısır resmine; balık gibi yüzgeçleri olan domates resmine gülümseyerek baktı. Yazı tahtasının en üstünde de kırmızı tebeşirle kocaman harflerle şöyle yazmıştı Mehtap: “FRANKEŞTAYN GIDALAR” Konuyu ben anlatacak olsaydım, böylesine renkli olmazdı diye geçirdi içinden Ekrem Bey.”(Kapılan'ın Kobayları, 78)

Öğretmen Ekrem Bey öğrencisi Aylin'in ödevi için hazırladığı afişi ve ödevinin başlığını çok beğenmişti ve ilginç bulmuştur. Aylin yaratıcılığını kullanarak öğretmenin ve arkadaşlarının dikkatini çekecek bir afiş hazırlamıştır.

“Mehtap sunuma başlamak için sabırsızlanıyordu...Mehtap konusunu ilginç örneklerle sundu. Bitkiler üzerinde iyileştirme, dayanıklı hale getirme ve bol ürün alma amacıyla biyoteknoloji konusunda yapılan çalışmaları tek tek sıraladı. Sınıfta en çok ilgi çeken konu da “intihar eden tohumlar” bölümüydü. Mehtap sunumuna bunu da eklemişti.” (Kapılan’ın Kobayları, 78-79)

Mehtap öğretmeninini dediği ödev üzerine araştırmalar yapmış ve pek çok bilgiye ulaşmıştır. Ulaştığı bilgileri güzel ve yaratıcı bir sunumla sınıf arkadaşları ile paylaşmıştır.

Eleştirel Düşünme

“Ben...ben o şurubu içmiyorum. Bu gerçekten de gizlenmesi gereken bir durumdu. Çünkü içilmesi zorunlu tutulmuştu. Toplumun genel sağlığı ve güvenliği için demişti yetkililer televizyonda.” (Kapiland’ın Kobayları, 53)

Marjin kendilerine dayatılan bir şurubu içmemiş, duruma eleştirel bir şekilde yaklaşmış ve mantığıyla hareket ederek kendilerine dayatılan bir şeye asla göz yummamıştır. Eleştirel ve akılcı bakış açısına sahip olmak günümüz bireylerinden beklenen önemli becerilerdir ve kitap kahramanı Marjin bu becerilere sahiptir.

“Marjinal, içinde kabaran isyan duygusuna engel olamadı ve bir tek cümlesine bile inanmadığı bu konuşmanın arkadaşları üzerindeki etkisini silmek istedi. Üç beş adım atıp kürsünün önüne geldi ve bütün öğrencilere etkili bir sesle bağırdı: Hepsi uydurma bunların. İlaç firmalarının para tuzağı! Kimse içmesin o şurubu arkadaşlar!” (Kapiland’ın Kobayları, 25)

Marjinal müdürün anti-row şurubu ile ilgili yaptığı konuşmaya karşı çıkmıştır ve müdürün şurup ile ilgili söylediklerini eleştirmiştir. Marjin eleştirel düşünme becerisine sahip bir çocuktur.

“Şimdi camdan bak. Kaldırımdan yürüyen insanlara bak. 7-17 yaş arası olan herkes tuhaf bir biçimde şişman görünmüyor mu? O yaşta zayıf hiç kimse kalmadı.” (Kapiland’ın Kobayları, 52).

Marjin gözlemlerinden yola çıkarak şurubun etkilerini eleştirel bir yaklaşımla anlatmıştır.

“Evet, bu ilaç çocuklarımız, gençlerimiz şişmanlasın; daha çok yemek yesin ve Kapiland’ın ürünleri bizim pazarımızda bol bol tüketilsin, diye üretildi. Uzun süreli ve maddi hedefleri olan bir Kapiland politikası.” (Kapiland’ın Kobayları, 41).

Sevda Hanım, gençlere zorla içirilen anti-row şurubu uygulamasını eleştirmekte, bu uygulamanın sadece maddi çıkarlar için yapılan bir plan olduğunu düşünmektedir.

“Ben diyorum ki kötü bir şey olsa oraya yazmazlardı, öyle değil mi Mehtap? Babası sinirlendi: Madem iyi bir şey neden kocaman harflerle yazmamışlar peki?” (Kapiland’ın Kobayları, 105).

Mehtabın babası, ürünlerin üstünde yazan GDO yazısını sorgulamakta neden ürünlerin üstünde küçük yazıldığına eleştirel bir bakış açısı ile yaklaşmaktadır.

Problem Çözme

“O gün Hayri, büyükbabasının gerçek adını kullanmasından hiç rahatsız olmadı. Çünkü kafasında düşünmesi gereken, çözüm bulması gereken önemli bir sorun vardı. Anti-rowa karşı ne yapmalı.” (Kapiland’ın Kobayları, 93).

Bu bölümde Hayri, insanların sağlığına zarar veren anti-row şurubuna karşı bir çözüm bulmaya çalışmaktadır ve bu konuda dedesinden yardım istemeye karar vermiştir. Burada bir sorunla karşılaşan çocuğun sorunun çözümü için sarf ettiği çaba görülmektedir. Bu örnek olay da okuyucularda problem çözme becerisini destekleyecek örtük iletiler bulunmaktadır.

“Marjinal’in kafası durmadan işliyordu. Nasıl atlatacaklardı bu adamı? Durakta inseler adam da inecekti, son durağa kadar gitseler adam da gidecekti. Birden aklına bir plan geldi. Hemen büyükbabasının adresini bir kâğıda yazıp öğretmenine gizlice verdi ve

kulağına fısıldadı: Siz birkaç durak sonra inin, biz adamın inmemesi için bir şeyler yaparız. İner inmez bir taksi bulup bu adrese gidin...”(Kapiland’ın Kobayları, 155).

Marjinal kendilerini takip eden adamı atlatmanın bir yolunu bulmuştur yani bir probleme çözüm bulmuştur.

İş Birliği

“Marji, gerginliği azaltmak istedi. Aslında birtakım kusurlarına karşı Burhan’a da Ezgi’ye de güvenebileceğini düşündü. Kapiland’ın komplosuna karşı tek başına bir şey yapamazdı, diğer arkadaşlarıyla birlikte hareket ederse daha güçlü olacaklarını, hatta öğretmenlerle bu konuyu konuşmak ve bir şeyler yapmak gerektiğini düşündü. Tek başına şurubu içmiyor olmak bir işe yaramazdı ki...”(Kapiland’ın Kobayları, 84-85).

Marjin tüm gençleri tek başına anti-row şurubundan kurtaramayacağını biliyordu ve bunun için arkadaşları ve öğretmenleri ile iş birliği yapması gerektiğinin farkındaydı. Bu bölümde de sorunların çözümünde ya da hedefe ulaşabilmede iş birliğinin önemine vurgu yapılmıştır.

“Dört arkadaş sözleştikleri gibi öğle arasında kantin kalabalığında, okul idaresinin ve nöbetçi öğretmenlerin gözlerinden uzak, okulun arka bahçesinde bir araya geldiler. Marjin, şurubu yanında getirdiğini ve okul çıkışında büyükbabasına incelemesi için bırakacağını söyledi.” (Kapiland’ın Kobayları, 110)

Dört arkadaşın anti-row şurubunun insanlara zarar verdiğini ortaya çıkarmak için yaptıkları güçlü iş birliğinin anlatıldığı bölümde sorunların çözümünde iş birliği içinde çalışmanın önemine vurgu yapılmıştır.

Bilgi Okuryazarlığı

“Beyindeki sınırları etkisi altına alan bu virüs hem kendinize hem başkasına zarar vermenize neden oluyor... Tabii bilim, eli kolu bağlı durup meydanı bu şiddet virüsüne bırakmayacağından, Kapilandlı ve Türkiyeli bilim insanları karşı ilaç araştırmalarına başlamışlar... Ve sonunda başarmışlar.” (Kapiland’ın Kobayları, 19)

Bilim insanlarının virüsün etkilerini ortadan kaldırmak için yaptığı araştırmalar sonucunda yeni bilgiye ulaşmalarının anlatıldığı bu bölümde bilimin önemine vurgu yapılmaktadır.

“Hayri, bu konuyu merak edip internette yaptığı araştırma sonucunda üzerinde deneyler yapılan kopya canlıların genellikle aynı sonla karşılaştığını öğrenmişti. Şişmanlık, erken yaşlanma ve doğal ömrünü tamamlayamadan ölüm! Şimdi mucize gibi görünen bu şurup tüm arkadaşlarını şişmanlatmaya başladığına göre...” (Kapilan’ın Kobayları, 99)

Bilgiye ulaşmak isteyen bir çocuğun internetten araştırma yapması ve araştırması sonucunda önemli bilgiye ulaşmasının aktarıldığı bu bölümde internetin bilgiye ulaşmak için etkili kullanımına vurgu yapılmaktadır.

Medya Okuryazarlığı

“Bu yiyecekler piyasaya sürülür sürülmez, hatta kimisi daha mağaza raflarına konmamışken üst üste verilen televizyon ve radyo reklamlarıyla, albenili, rengarenk ve gençlerin hoşuna gidecek mizahi yaklaşımlar içeren sokak afişleriyle halka tanıtılmıştır.” (Kapiland’ın Kobayları, 37)

Medyanın insanlar üzerinde yarattığı etkiye vurgu yapan bu bölümde medya aracılığı ile reklamı yapılan ürünlerin akıl süzgecinden geçirilmesi gerektiği anlatılmaya çalışılmıştır ve bilinçli birer medya okuryazarı olunması gerektiği iletisi verilmiştir.

Teknoloji Okuryazarlığı

“Ben çağın gerisinde kalmış olabilirim, ama sizin de bilmediğiniz bir şey var Sevda Hanım. Adınızı yazmamış olsanız bile, o mektubun kimden geldiğini, hangi bilgisayarda yazılıp yollandığını bulmaları çok kolay. Hiç duymadınız mı IP numarası diye bir şey var. Bilgisayarınızla, internet bağlantınızla ilgili numara. Bununla, mektubunuzun hangi şehirden, hangi evden yazıldığını bulmak hiç zor değil.” (Kapiland’ın Kobayları, 109)

Bu bölümde Ekrem Bey, Sevda Hanım’ı teknolojiyi bilinçli kullanması konusunda uyarmaktadır. Bu olay okuyucularda da teknolojiyi bilinçli kullanma konusunda bir farkındalık yaratacaktır.

Sorumluluk

“Bir sorun mu var? Evet, siz de biliyorsunuz iki aydır bir sorun var. Anladı Ekrem Bey anti-rowu kastettiğini. Oturup bir mektup hazırladım, gözlemlerimi aktardım ve bu şurup uygulamasının durdurulmasını, bir inceleme başlatılmasını yazdım... Sivil toplum örgütlerine, devlet kurumlarına, ünlü köşe yazarlarına, tam yüz elli beş kişi ve kuruma...” (Kapiland’ın Kobayları, 108)

Sevda Öğretmen öğrencilerine zarar verdiğini düşündüğü şurup ile ilgili bir mektup yazmış ve mektubu pek çok kuruma iletmiştir çünkü kendini öğrencilerine karşı sorumlu hissetmektedir ve bu konuda üstüne düşen sorumluluğu yerine getirmektedir. Bu örnek olayla da insanın diğer insanlara karşı da yerine getirmesi gereken sorumlulukları olduğuna vurgu yapılmıştır.

“Kendisinden 30 yaş küçük olan delikanlı, diğer insanlar için üzerine düşen görevi yapmaya çalışmış. Ya ben, asıl kobay olan ben miyim? Hem de kendisine ne yapıldığını bilen, laboratuvardaki tel kafesin içinde volta atan, çekinceleri yüzünden sesini çıkarmayan, korkak bir kobayım, diye düşündü.” (Kapiland’ın Kobayları, 202)

Ekrem Bey öğrencisinin diğer insanlar için üstüne düşen görevi yapmasını takdir ederken kendisinin bu sorumluluğu üstlenememesini de eleştirmektedir. İnsanların kendilerine karşı sorumlu olduğu kadar içinde yaşadıkları toplumun tüm bireyelerine karşı da sorumlu olduklarına vurgu yapılmıştır.

4.4. Kapiland'ın Kıyameti Kitap Özeti

Kapiland'ın Kıyameti'nde Marjinal ve Mehtap Ankara'da üniversiteye başlayan iki arkadaştır. Marji çok istediği ODTÜ Moleküler Biyoloji Bölümünü kazanmıştır. Mehtap ise istediği gibi Ankara Üniversitesi Veterinerlik Bölümünü kazanmıştır. Mehtap Ankara'da teyzesi ile yaşayacaktır. Teyzesi onun için evinin bir odasını özenle hazırlamıştır. Marji ise bir öğrenci yurdunda kalacaktır. Kitaptaki olay Mehtap'ın teyzesi olan Feride Hanım ve beş yıldır görüşmediği bir arkadaşı olan Murat Bey'in tekrar görüşmeleri ile başlamaktadır. Murat Bey değişik araştırmalar yapmaktadır ve kış uykusuna yatan hayvanlardan bazı sıvılar almakta ve bu sıvıları gizli bir dolapta saklamakta ve bu sıvıları insanlar üstünde de kullanmayı planlamaktadır. Murat Bey bu sıvıları peşinde olan insanlardan korumaya çalışmaktadır ve Feride Hanım'dan bu sıvıları koyduğu dolabı evinde saklamasını istemiştir. Murat Bey Feride Hanım'a çok güvenmektedir. Feride Hanım endişelidir ancak arkadaşının isteğini geri çevirmemiş ve dolabı evinde saklamayı kabul etmiştir.

Kitapta Marji ve Mehtap ile Filipinli Alvin'in hikayesi paralel olarak anlatılmaktadır. Alvin, genç bir mühendistir. Alvin, henüz on altı yaşında geliştirdiği bir kapı sistemi ile bilim yarışmasına katılmış ve çok önemli bir bilim akademisinden burs kazanmıştır. Alvin, tekerlekli sandalye kullanmaktadır ve geliştirdiği bir makine sistemi ile tekerlekli sandalyesini akıllı bir makineye dönüştürmüştür. Alvin yapay zeka ile donattığı akülü sandalyesine kendi dilinde "içerde" anlamına gelen Loob ismini vermiştir. Loob adeta Alvin'in en yakın arkadaşı olmuştur ve verdiği her komutu yanılmadan yerine getirmektedir. Alvin'in başarısı Başkan Truman'a da ulaşmıştır ve başkan Alvin'den kendisine çok gelişmiş özel bir bilgisayar yapmasını istemektedir. Alvin bunu yapmayı istemese de Truman'ın adamları bir gün gelip Loob'u Alvin'den alırlar.

Dünya'nın doğusunda yaşanan büyük depreme Mehtap ve Marji Feride Hanım'ın evinde yakalanırlar. Deprem pek çok ülkede büyük yıkımlara neden olur. Mehtap ve Marji de büyük depremde enkaz altında kalmışlardır ve kurtarılmayı beklemektedirler. Susuzluğa dayanamayan Mehtap, Murat Bey'in teyzesine emanet ettiği dolabın içindeki sıvılara ulaşır. Bu sıvıları Marji ile paylaşarak içerler. Bu sıvılar sayesinde çok uzun bir uykuya dalarlar. Kapiland bu büyük depremlerin sorumlusunu Persiya olarak görmektedir. Persiya'nın yaptığı elektromanyetik deprem denemeleri nedeniyle büyük bir deprem yaşanmıştır. Kapiland bu depremler sonrasında doğuda yaşayan tüm insanlardan kurtulmak istemektedir ve nükleer saldırılara başlar. Mavi gezegen tam bir cehenneme döner ve yaşam neredeyse yok olma noktasında gelmiştir. İnsanlar açlık ve sefalet ile boğuşurken birbirini öldürmektedir. Genç mühendis Alvin, yiyecek aramak için evini basan kişiler tarafından öldürülür. Başkan Truman ailesi ve danışmanları ile birlikte kendisine Sera Adası'nda bir yaşam alanı kurmuştur ve hayatını rahatça sürdürmektedir.

İçtikleri sıvı sayesinde tam otuz yıl uyuyan Marji ve Mehtap nihayet uyanırlar ve enkazdan kurtulurlar. Enkazdan çıktıklarında gördüklerine inanmakta güçlük yaşarlar ve hangi yılda olduklarını, ülkelerinin neden bu halde olduğunu araştırmaya başlarlar. Yaşam çok zordur ve Sera Adası dışındaki herkes aç ve susuzdur. Sera Adası'nda çalışan insanlar kendilerine verilen Karrera adındaki ekmeği yiyebildikleri için kendilerini şanslı hissetmektedir. Mehtap ve Marji de bir şekilde çiftliğe gitmişler ve tüm olanları anlamak için araştırmalarına başlamışlardır. Bir de adada herkesin korktuğu Magmacılar yaşamaktadır. Magmacılar yer altında yaşayan insanlardır. Aslında Magmacılar sanıldığı gibi kötü insanlar değillerdir, sadece köleliği reddeden mücadeleci insanlardır.

Truman, Marji ve Mehtap'ın nasıl bu kadar uzun uyuyup aynı yaşta kaldıklarını merak etmektedir ve bunu öğrenmenin peşindedir. Bunu öğrenmek için Marji ve Mehtap adaya getirilir ve bu yolculukta Seyran da onlardır. Alvin'in ürettiği yapay zekaya sahip olan Loob bir an yaratıcısını hatırlar ve onun öldüğünü öğrenir. İntikamını almaya karar verir ve öncelikle Truman ve yardımcısını yok eder, ardından insanların düzeni bozduğu bu dünyada yaşamayı istemez ve denizin derinliklerine giderek kendini imha eder. Marji, Mehtap ve Seyran adadan kurtulma mücadelesindedir. Acaba dünya yeniden yaşanabilir bir yer olabilecek midir? Kavrulmuş bir elma ağacından kalan üç çekirdek yaşama tutunabilecek

ve yeşerebilecek midir? Bu soruların cevabı ise Loob'un bıraktığı mesajda gizlidir: “*Ya bir yol bulacaksın ya da bir yol açacaksın.*”

4.4.1. Kapiland'ın Kıyameti Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri Yaratıcılık

Alvin, akademideki çalışmalarıyla, bulduğu çözüm yollarıyla, önerdiği formüllerle kısa zamanda ilgi odağı haline geldi. Yapay zeka sohbetlerinde adı mutlaka geçirdi. Bu gencin başarısı Başkan Truman'a da ulaştırıldı ve daha akademideki altıncı ayında Alvin, Kapiland'ın Başkanı Truman'dan bir sipariş aldı. Truman gelişmiş bir bilgisayar istiyordu.” (Kapiland'ın Kıyameti, 11)

Alvin, başarıları sayesinde burslu kabul edildiği bilim akademisinde yaratıcılığı, çalışkanlığı ve problem çözme becerisi ile tanınmaktadır. Alvin, genç yaşına rağmen 21. yüzyılın bireylerden beklediği önemli becerilere sahipti. Bu genç karakter okuyuculara da örnek olacak pek çok beceriye sahiptir.

Eleştirel Düşünme

“İnsan denen canlının iyi bir hayatı hak etmediğini, nesli tükenen pek çok varlığın büyük bir haksızlığa uğradığını düşündü. Alvin'in kendisine tanımladığı insani değerleri zihninden geçirdi. Ahlak, dürüstlük, adalet, denge, saygı, utanma, iyilik, sevgi, aşk, fedakârlık... Hayır, artık bu değerler insanlarda bulunmuyordu. Öyleyse insanlığa ne gerek vardı? Dünya belki de yalnızca köpekler, kargalar ve hamam böcekleri için dönmeye devam etmeliydi. Ya da gezegenin çekirdeğindeki ateş topu patlamalı, her şey atmosfere karışmalıydı.” (Kapiland'ın Kıyameti, 181)

Loob, dünyada yaşamayı hak etmediğini düşündüğü insanları eleştirmektedir. İnsanların hırsları uğruna giderek insani değerlerini yitirdiğini düşünmektedir.

“...Çiftliktekiler inanmak zorundaydılar, onlar bir şeye inanmadan yaşayamazlar, büyük bir güce tapmadan hayatta kalamayacaklarını sanıyorlar. Bugüne dek Sera Adası'na tek soru sormadılar. Neden siz ordasınız da biz buradayız, demediler, neden karrera

yetiştiriyoruz demediler, onu ekmeğe dönüştüren sistemi burada kuralım, demediler. Yalnızca bizden nefret ettiler, biz dünyayı cennet bile yapsak bize değil, Sera Adası'na inanırlar.” (Kapiland’ın Kıyameti, 158).

Magmacılar, çiftlik çalışanlarının hiç sorgulamadan Sera Adası'na hizmet etmelerini eleştirmektedir.

Problem Çözme

“Biz seçenek arıyoruz, yedi yeşil maddede karreranın dünyayı temizleyeceği yazıyor ve siz on yıldır bu işi yapıyorsunuz, herhangi bir düzelme olmadığına göre Sera Adası'na hala nasıl güveniyorsunuz? Biz daha iyi bir yol bulacağımıza inanıyoruz.” (Kapiland’ın Kıyameti, 144).

Marji, daha yaşanabilir bir dünya için çözüm bulmaya çalışmaktadır ve bunun için Koca Bahri ile konuşmaktadır.

Bilgi Okuryazarlığı

“Marji şansını bu kez Google'de denedi. Zoolog, Profesör Murat, Ankara, ODTÜ yazdı ve arama motorunun ulaştığı sayfalara göz atmaya başladı. Sonunda bir makalede Prof. Dr. Murat Tepe ismine rastladı. Makalenin konusu Hayvan Davranış Biyolojisi'ydi. Marjin bunun kendi bölümünde seçmeli bir ders olduğunu anımsadı. Makaleye hızlıca göz attı.” (Kapiland’ın Kıyameti, 41)

Marji merak ettiği bir bilgiye ulaşmak için internet tarayıcılarından birini kullanıyor ve istediği bilgiye ulaşıyor. Bir makaleye ulaşan Marji, makaleyi inceliyor. Olayın baş kahramanı olan Marji'nin bilinçli bir bilgi okuryazarı olduğunu söylemek mümkün. Ulaşmak istediği bilgi için çaba gösteriyor ve teknolojiyi de kullanarak istediği bilgiye ulaşıyor.

Teknoloji Okuryazarlığı

“Bu düz görüşün arkasında ise genç adamın üç yıl önce üzerinde çalışmaya başladığı zeki bir makine vardı. Alvin makinenin fonksiyonlarını geliştirmek için hala çalışıyordu. Bir zamanlar satranç şampiyonu olan ama sonra bilgisayarla yaptığı maçta yenilen Kasparov’un sözlerinin etkisi altındaydı. ‘Büyük hayalleri gerçekleştirmek için zeki makinelerin yardımına ihtiyacımız var. İnsanlığımızı gösteren şey, yalnızca çekiç sallamak ve satranç oynamak değil, hayal kurmaktır.’ Alvin, akülü sandalyesinde oturarak çekiç sallayacak değildi, satranç oynamak da pek ilgisini çekmemişti ama büyük bir hayali vardı: Dünyanın en zeki makinesini ben yaptım, diyebilmek.” (Kapiland’ın Kıyameti, 10)

Genç bir mühendis olan Alvin bir makinenin fonksiyonlarını geliştirmeye çalışmaktadır ve Alvin’in en büyük hayali dünyanın en zeki makinesini yapmaktır. Bu hikayede okurların da ilgisini çekecek, çağa uygun bir konu ele alınmıştır. Günümüzde makinelerin ve teknolojinin önemine vurgu yapılan hikayede teknoloji okuryazarlığı işlenmiştir.

“Kapiland’a geldiğinde on altı yaşında ve lise sondaydı. Düzenlenen bilim festivalinde ülkesi Filipin’i temsil etmişti. O zamanki projesi bir tür akıllı kapı sistemiydi... Alvin hem on altı yaşındaydı hem de ayrıntılara önem vermişti. Sistem her durumda yanılmadan çalışıyordu...Festival jürisi Alvin’i zeki ve yetenekli bulmuştu, böylece Kapilan’ın en önemli bilim akademisine burslu olarak kabul edildi.” (Kapilan’ın Kıyameti, 10-11)

Alvin, on altı yaşındayken bir proje ile dereceye girmiş ve önemli bir bilim okulundan burs kazanmıştır. Genç yaşta teknolojiyi etkili kullanabilen Alvin teknolojiye ve bir icat yapmaya ilgi duyan okuyuculara da örnek olacaktır.

“Makinelerin benliği olmazdı ki. Ya oluyorsa, ya Loob bunu başarmışsa. Loob öğrenen bir aygıttı. Geçen hafta asansörde kaldıklarında, arıza giderilene kadar kendisine bir Filipin halk şarkısı söylemişti. Sesi bir kez telefonda duyması yetmiş, onu hafızasına kaydetmiş, sonra aynı tınıları kullanarak şarkı söylemeyi başarmıştı. Başka bir zeki makine yapacak olsa, aynı şarkıyı mı seçerdi, yoksa başka bir şarkı mı?” (Kapiland’ın Kıyameti, 31)

Alvin'in icat ettiği makine öğrenen bir makinedir ve Alvin'in annesinin sesini kullanarak şarkı söyleyebilmektedir. Bu anlatım da genç bir insanın teknoloji kullanımı konusundaki ustalığını anlatmaktadır ve okuyucuların da ilgisini çekebilecek bir olaydır.

“Evet sayın başkan, Persiya uzun zamandır yeryüzü levhaları üzerinde elektromanyetik deprem denemeleri yapıyordu. Yeryüzü levhalarını hareket ettirmeyi başarmışlar. Bu doğal bir deprem değil.” (Kapiland'ın Kıyameti, 58)

Bu bölümde teknolojinin bilinçli bir şekilde iyi amaçlar için kullanılması, insanlara ve çevreye zarar verecek uygulamalar için kullanılmaması gerektiğine vurgu yapılıyor.

“Mehtap ve Seyran çıkınca Marji bilgisayarını açtı. Alvin'in görüntüsü ekrandaydı. Marji öncelikle Alvin'in fiziksel özelliklerini kopyalamaya karar verdi. Yazıcıya Alvin'in yüzünü üç taraftan da gören fotoğrafları yolladı.” (Kapiland'ın Kıyameti, 185)

Marji günümüz gençlerinin de olduğu gibi teknolojiyi çok iyi kullanmaktadır. Bu nedenle Marji, okuyucuların da özdeşim kurabilecekleri, kendilerinden bir şeyler bulabilecekleri etkileyici bir karakterdir.

“Senin kölen değiliz! diye bağırdı Mehtap. Köle mi! Kesinlikle yanlış yoldasın. Makine köleleştirmez, bu ancak insanların kötü bir marifetidir. İki ayağının üzerine dikildiğinden beri hep aynı yolu izledi. Hayvanları, insanları ve sonunda makineleri de insanlar köleleştirdi. Dünyanın sonunu getiren de bu değil mi?” (Kapiland'ın Kıyameti, 189)

“Marji onun gibi sevinemedi. Filipinli Alvin'in muhteşem icadı dünyanın bütün zehrini, kirini taşıyan denizin içinde kaybolmayı seçmişti. Kendini imha etmek için seçtiği bu yolla bir şey mi söylemek istemişti?” (Kapiland'ın Kıyameti, 194)

Teknolojinin kontrolsüz kullanımının insanlığın sonunu getirebileceğinin anlatıldığı bu bölümde Loob insanların düzeni bozduğu dünyada yaşayamayacağına karar vererek kendini imha etmiştir. Buradan okuyucuların çıkaracağı sonuç ise teknolojinin insan yararına ve kontrollü bir şekilde kullanılmasıdır. Bilinçli birer teknoloji okuyucusu olmak çok önemlidir.

4.5. Kapiland'ın Külleri Kitap Özeti

Yıl 2050 nükleer savaş sonrasında gezegen yeniden canlanmaya çalışmaktaydı. Sera Adası'nda günlerdir yağmur yağıyordu. Marji, Mehtap ve Seyran, hala adadan kurtulmanı yollarını arıyorlardı. Adada toprak canlanmaya başlamış, bitkiler filizlenmekteydi. Hayvanlara dair bir belirti yoktur henüz. Marji ve Mehtap adadan kurtuluşun bir yolunu aramak için sığıntıdan çıkarlar. Bir ara Seyran'ın kendilerinden gizli şekilde adan kaçtığını düşünürler ve hızla sığınağa dönerler. Seyran'ı bilmedikleri bir dilde konuşurken bulurlar. Seyran telsizde birileri ile aralarında geliştirdikleri özel bir dili kullanarak konuşmaktadır. Seyran telsizde konuştuğu Vaha'dan tekneyi nasıl kullanacaklarını öğrenmiştir. Yani adadan kurtulmanın yolunu bulmuştur. Birlikte tekneye binerler ve Datça İskelesi'ne ulaşırlar. İskelede onları Vaha ve üç Magmacı karşılar.

Sera Adası'ndaki çiftlikte yaşayanlar kendilerine yeniden bir yaşam kurmaya çalışıyorlardır. Koca Bahri bir çözüm bulmuştur, tohum bulup çiftçilik yapacaklardır. Ürettikleri ürünleri de Magmacılar ile takas edip ticaret yapacaklardır.

Dünya yeniden canlanmaya çalışırken bundan otuz kırk yıl önce Ruslar, Türkiye ile önemli bir iş birliğine girmek istemiştir, konu biyoteknolojidir. Bu proje eski bir okulda yürütülecektir. Bu okulun alta beş katı vardır. Projenin asıl beyni binanın bodrumunda en dipteki laboratuvarında yürütülecektir. Rusların Ribyonak adını verdikleri sistem, parçalar halinde üsse getirilmiştir. Rusların neden böyle bir proje için Türkiye'yi seçtiği ise merak konusudur. Bunu anlamak için biraz daha geriye gitmek gerekmektedir. Her şey bir teknoloji profesörü olan Eduardı Kac'ın isteği üzerine üretilen fosforlu tavşan ile başlamıştır. Bu fosforlu tavşan insan doyumsuzluğunun ve gen aktarımının çığırın üretimlere yol açabileceğinin en önemli işaretlerinden biridir. Fransa'da özel bir laboratuvarında üretilen tavşanlardan birkaçı ormana kaçmış ve orada üremiştir. Ortalık geceleri parlayan tavşanlarla dolmuştur. Bu genetik açıdan tehlikelidir. Bir laboratuvarından sızıntı olması, kaçak bir gen ekosistem için en büyük tehlikelerden bir olarak görülmektedir. İşte bu kazaların bir daha yaşanmaması için Türkiye en uygun ülkedir. Biyoteknoloji üssüne insan hücreleri dahil her türlü canlıdan alınan örnekler taşınmaktadır. Ribyonak bu gizli laboratuvarında sayısız deney yapmaktadır. Deneyler devam etmiştir. Bitkiden bitkiye, bitkiden hayvana, hayvandan bitkiye transferler sürüp gitmiştir ve sıra insana gelmiştir.

Seyran ve Vaha biyoteknoloji laboratuvarında üretilen iki insandır. Seyran ve Vaha duyguları olmayan insanlardır ve özel olarak bu şekilde üretilmişlerdir. Bu iki insanın amacı duyguları ile hareket eden ve açgözlülüğü ile dünyanın sonunu getiren insanları yok etmektir.

Ribyonak'ı anlamanın en iyi yolu 2019'da yaşanan depreme gitmektir. Ankara'da kurulan ve Rus-Türk ortak projesi olan Ribyonak doğa kontrolünü ele almanın en önemli parçasıdır. Deprem olduğunda Ribyonak'ın başındaki iki profesör Sergey ve Katya sığınmam odasında kalmışlar ve bir daha çıkmamışlardır. Artık Ribyonak tek başınadır ve gizli laboratuvarında Ribyonak'ın tek başına çalışması için her şey bulunmaktadır. Ribyonak tek başına çalışmaya devam eder.

Marji ve Mehtap bazı fikir ayrılıklarına düşmeye başlamışlardır. Mehtap laboratuvarında üretilen bu üstinsanlardan uzaklaşmak istemektedir. Marji ise olabilecekleri merak etmekte ve bu insanları tanımak için kalmak istemektedir. Marji Magmacılar ile kalmayı, Mehtap ise çiftlikte kalmayı tercih etmiştir. Mehtap, Novi'nin de yardımıyla bulduğu tohumların çiftliğe ulaşmasını sağlamıştır. Çiftlikte kadın, erkek herkes bu tohumları ekmeye başlamıştır. Kendini imha ettiğini düşündükleri Loob Mehtap ile iletişime geçmeye başlamıştır. Loob Mehtap'a Marji ile neden ayrıldıklarını soruyordur. Mehtap da üzgündü ama Marji kendi türünü yok etmek için çabalayan üstinsanlar ile kalmayı seçmiştir. Mehtap'ın ve çiftliktekilerin ektiği tohumlar yeşermiştir ancak ekili tarlalar çekirgelerin istilasına sonuca talan olmuştur. Marji de Magmacıların neden olduğu bu talanda payı olduğu için çok üzgündür.

Loob da çiftliktekilerin yanındadır ve üstinsanlara karşı mücadele etmektedir. Mücadele sona ermiştir ve Loob kendini insanlık için feda etmiştir ve Ribyonak'ın da yok olmasını sağlamıştır. İnsanların yaşamında artık bu akıllı iki makine yoktur. Bir anlaşma yaparlar ve birlikte yaşamının yollarını ararlar.

4.5.1. Kapiland'ın Külleri Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri Eleştirel Düşünme

“Ne biçim konuşuyorsun! Sözlerine dikkat et! Dünyanın zehir kusması bizim suçumuz mu? ‘Hepimizin suçu, tüm insanların. Yani sen de dahilsin.’ Vaha karşılık vermedi, Seyran arayı yumuşatmaya çalıştı.

Bu bölümde dünyanın yaşama olanak vermeyecek düzeyde kirlenmesinin sorumlusunun insan olduğuna vurgu yapılarak eleştirel bir yaklaşım sergilenmiştir.

“Siz ikiniz onlardan farklısınız; sorular soruyorsunuz, kuşku duyuyorsunuz, bu yüzden buradasınız.” (Kapiland'ın Külleri, 45)

Seyran'a göre Marji ve Mehtap sorgulayan ve sorular soran gençlerdi. Günümüz bireylerinden beklenen önemli bir beceridir eleştirel bakış açısına sahip olmak. Kitabın baş kahramanları olan Marji ve Mehtap da eleştirel yönü gelişmiş, araştıran sorgulayan bireylerdir.

“Demek, şu çok övdüğünüz Ribyonak o kadar da başarılı değil. Kusurlu işlere de imza atmış, dedi Mehtap. Vaha bu yorumu beğenmediğini yüz ifadesiyle belli etti. Tam tersi onu ölümden kurtardı. Bence çok korkunç bir şey yapmış, dedi genç kız inatla. Korkunç olan ne, birini ölümden kurtarmak mı, dedi Seyran. Onunla oynamışsınız, bir laboratuvar faresi gibi oynamışsınız.” (Kapiland'ın Külleri, 48)

Mehtap genetik hastalığı bulunan ve on yaşına bastığında öleceği bilenen Novi'nin laboratuvarında yaşının ilerlemesinin engellenmesini doğru bulmamaktadır ve bunu eleştirmektedir.

“Bunu daha önce yaptınız, yani türler yok olurken sesinizi çıkarmadınız. İnsan da bir tür, onu bakteriden ayıran ne? İnsanı neden abartıyorsunuz Marji? Onun son kullanma tarihi bitti. Her şeyi tükettiler ve şimdi sıra kendilerine geldi.” (Kapiland'ın Külleri, 116)

Dünyayı yaşanmaz bir hale getiren insanlar eleştiriliyor ve insanların dünyanın sonunu getirerek aslında kendi sonlarını hazırladıklarına vurgu yapılıyor.

İş Birliği

“Şanlı bir gelecek kurmaya hazır mısınız? Kazmalar, kürekler havaya kalktı. Hazırız! O zaman hep birlikte iş başı yapıyoruz, diyerek basamaklardan indi Bahri ve tarım yapılacak araziye doğru yürümeye başladı. Peşindeki insanlar bu coşkuyla gece gündüz çalışsalar bile gıkları çıkmazdı, çünkü Bahri, inanç denen şeyin ne kadar güçlü olduğunun farkındaydı.” (Kapiland’ın Külleri, 96)

Çiftlik çalışanları yeni bir dünya kurmak adına tarıma başlamaya karar verdiler. Bunu başarabileceklerine inanıyorlardı ve başarılı olmak için tüm güçleriyle iş birliği içinde çalışıyorlardı.

Bilgi Okuryazarlığı

“Hayır Marji, bütün satranç hamlelerini bilgisayara yükleyecek bir mühendislik olamaz. Deep Blue’ya yalnızca temel kurallar yüklendi, yol işareti verilmedi. Zaten satrançta yol işareti olmaz, rakibin hareketine göre yolunu çizersin. İnsan dünyayı hesapsızca harcarken makineler kendilerini bilgiyle donatmak için çok çabaladı.” (Kapiland’ın Külleri, 68)

Mehtap gelişmiş makineler ile ilgili merak ettiği şeyleri araştıran ve fikirlerini paylaşan, düşüncelerini savunan bir gençtir.

Teknoloji Okuryazarlığı

“Yaptığı olağanüstü varlıklarla ısınma hareketini sürdüren Ribyonak büyük maça adım adım yaklaştı. Yol, insana çıkacaktı ama hedefe varmadan başka bir viraja saptı. Yaptığı eserle gurur duymak istiyorsa insandan daha gelişmiş bir organizma elde etmeliydi.” (Kapiland’ın Külleri, 54)

Yapay zeka Ribyonak insanüstü varlıklar yaratıyor ve burada teknolojinin yarattığı gelişmelere vurgu yapılıyor.

“Satranç şampiyonu Kasparov’u yenen bilgisayarı mı diyorsun? Bu olayı efsaneleştirdiler, bence fazla abarttılar. Sonuçta makineyi satranç programını bir insan yükledi mi, zafer bilgisayarın değil, programı yapan o mühendisin.” (Kapiland’ın Külleri, 67)

Bir mühendisin teknolojiyi etkin kullanımı sayesinde ünlü satranç şampiyonu Kasparov’u yenebilecek bir program geliştirmesinin aktarıldığı bu bölümde teknoloji okuryazarlığına vurgu yapılmaktadır.

“Hayır, gerçeğin ta kendisinden bahsediyorum. O, genetik kodlar üretebilen bir sistem, IQ’su ölçülemeyecek bir makine. Delice şeyler üretebilir, zekası olan her varlık gibi o da delirebilir.” (Kapiland’ın Külleri, 103)

İnsan yapımı bir makinenin zamanla ne kadar gelişebileceğini gösteren bu anlatıda bilinçli birer teknoloji okuryazarı olmanın önemine vurgu yapılmaktadır. Teknoloji insan yararına ve bilinçli kullanıldığında insanlığa hizmet edecektir.

4.6. Kimsin Sen? Kitap Özeti

Kimsin Sen?, büyüyen ve genç kız olan Elif’in ergenlik döneminde yaşadığı sorgulamaları, hayatına yön verecek soruların cevabını arayışını ve dostluğu konu edinmektedir. Elif, büyümenin ve genç kız olmanın sancılarını yaşamaktadır ve Elif’in davranışları da giderek değişmektedir. Elif’in ailesine ve arkadaşlarına karşı davranışları da yaşadığı değişimler ile birlikte değişmektedir. Elif artık büyüdüğü düşüncesi ile oyuncak bebeklerine zarar vererek onları annesinden gizlice çöpe atmıştır. Çöpü attığı sırada tesadüfen kızının çöpe attığı bebekleri gören annesi kızı için endişelenmektedir. Oyuncak bebekleri çöpte bulan İnci Hanım içinse bu bebekler yeni bir maceranın başlangıcı olmuştur. İnci Hanım bu bebeklerden ilginç takılar yapmaya başlamıştır. Bu süreçte Elif büyümenin kendinde yarattığı değişimleri yaşamaya devam etmektedir. Manga okumak Elif’in en zevk

aldığı etkinlikti. Elif'in annesi bu durumdan endişe ediyordu çünkü kızının okuduğu kitabın ismi hiç normal değildi.

Elif'in kuzeni Berna bir kaza geçirmiş ve köprüden düşmüştü. Daha doğrusu bunun bir kaza mı olduğu yoksa bu işte birinin payı mı vardı belli değildi. Bu olayı çözmeye niyetli olan Elif'in merak ve arayışlarla dolu hikayesi devam etmektedir. Bu olayda Elif'in arkadaşı Mert'in ve Mert'in sınıf arkadaşı Semih'in olayla nasıl bir ilişkisi bulunmaktadır?

4.6.1. Kimsin Sen? Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri Eleştirel Düşünme

“Elif, Seda'nın kulağında sallanan küpelere bakarak gülümsedi. Okulda herkesin ayrı bir dünyası olduğunu düşündü. Herkes nasıl başka başka yüzlere sahipse, bu yüzlerin arkasında başka deneyimler, birikimler, heyecanlar, meraklar, tutkular vardı. Kendisi de bu çeşitliliğin içinde bir renkti. Onlarla birlikte bir gökkuşağı oluşturuyordu. Bu renk demeti yedi renkten çok daha fazlasını içeriyordu. İnsanın renk algısıyla sınırlıydı bu sonsuz çeşitlilik. Yan yana duran iki insan, aynı gökkuşağına bakıp nasıl aynı renkleri göremezse, gökkuşağındaki su damlacıkları durmadan yer değiştirip renkleri nasıl hareketlendirirse insanlara bakarken de bu hareketlerin farkında olmak gerekiyordu.” (Kimsin Sen?, 125)

Kitabın kahramanı Elif, farklılıklara eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşarak farklılıkların aslında yaşamın çeşitli renkleri olduğuna vurgu yapmaktadır. Bu durumda okuyucunun da farklılıkları güzel bir şekilde betimleyen bu yaklaşımdan etkilenerek farklılıklara eleştirel bir şekilde bakma konusunda bir bakış açısı oluşturacaktır.

“Karşımızdakinin kim olduğunu, nasıl bir yapıya sahip olduğunu, çevresini, dünyasını tanımadan onu nasıl anlarız? Empati, ben olsaydım ne yapardım, diye düşünmek değil, bu insan böyle bir durumda nasıl davranır diye düşünmektir.” (Kimsin Sen?, 21)

Eleştirel düşünme becerisine sahip bireyler empati kurabilen ve çevresindeki insanları anlamaya çalışan bireylerdir. Bu bölümde de yazar empatinin önemine vurgu yapmıştır.

4.7. Saat Canavarı Kitap Özeti

Kitap on beş öyküden oluşmaktadır. Kitabın ilk öyküsü “Taşar Amca”dır. Taşar Amca bahçesindeki kirazları çocuklarla paylaşmayan aksi bir ihtiyardır. Mahallenin çocukları büyük bir dayanışma içindedir ve çocukların gözü Taşar Amca’nın kirazlarındadır ve bu kirazları yemeye niyetlidirler ancak henüz bunu başarabilmiş bir çocuk yoktur.

Öykünün genel kurgusunda çocukların güçlü bir iş birliği söz konusudur. Günümüz bireylerinden beklenen önemli becerilerden biridir iş birliği. Bu öyküde de iş birliğinin gücü, dayanışmanın önemi ortaya koyulmuştur.

İkinci öykü “Çukura Düşen Kurbağa”dır. Bu öyküde evine çok uzak olan okuluna giden Hasan’ın çukura düşen bir kurbağa ile karşılaşması anlatılır. Hasan’ın okulu evlerine uzaktır ancak Hasan pes etmez ve kararlılıkla okuluna devam eder, okul yolunda her gün yeni deneyimler elde eder. Hasan, bir gün çukura düşen bir kurbağa görür. Kurbağayı çukurdan çıkarmak için bir yol arayan Hasan çözüm yolunu bulur ve kurbağayı çukurdan çıkarır. Eve biraz geciktiği için onu merak eden ailesine durumu anlatan Hasan ailesi tarafından çok anlaşılır.

Öykünün kahramanı Hasan dünyanın sadece kendilerine ait olmadığını ve bu hayatta diğer canlıların da var olduğunu bilincindeydi ve diğer canlılara karşı da kendini sorumlu hissediyordu. Burada Hasan’ın sorumluluk sahibi bir çocuk olduğu görülmektedir. Hasan kurbağayı kurtarmak için güzel bir yol bulmuş ve bu yolu uygulayarak kurbağayı kurtarmıştır. Buradan da Hasan’ın karşılaştığı bir sorunu çözmek için çabası görülmektedir.

Kitabın üçüncü öyküsü “Saat Canavarı”dır. Öyküde saatleri çok seven ve saatlerin içinde neler olduğunu merak eden bir çocuğun hikayesi anlatılmaktadır. Burada bir çocuğun mekanik ve elektrikli aletlere duyduğu merak anlatılmaktadır.

Kitabın dördüncü öyküsü “Kamil”dir. Kamil mahallenin delisidir ve mahallede bir kişi hariç herkes ondan korkar ve uzak durur. Hikayenin çocuk kahramanı ve babası Kamil’e karşı uzak değildir, hatta baba Kamil ile ilgilenir, ona yiyecek ve giyecek bir şeyler verirdi. Bu öyküde de baba ve oğlunun Kamil’e iyi davranmaları ve insani sorumluluklarını yerine

getirdikleri görülmektedir. İnsanların kendilerine ve çevrelerinde yaşayan tüm insanlara ve çevreye karşı sorumluluk taşımaları da günümüz yüzyılının önemli becerilerinden biridir çünkü hayat ancak bu şekilde keyifle ve sorunsuz yaşanabilmektedir.

Kitabın beşinci öyküsü “İkizler İz Peşinde”dir. Öykünün kahramanları ikiz çocukların ailesi ile gittiği bir 23 Nisan şenliğini konu alan öyküde insanların toplum içinde uyması gereken kurallara vurgu yapılmaktadır.

Kitabın altıncı öyküsü “Zorunlu Eylem”dir. Öykü’nün anne ve babası öğretmendir ve bir eyleme katılıp katılmama konusunda karsızlık yaşamaktadırlar. Tam karar vermeden sabah uyuyakaldıkları için işe geç kalırlar ve mecburen eyleme katılmış durumuna düşerler. Eyleme katıldıkları için de ceza alır ve başka bir okula sürgün edilirler.

Hikayede kararsızlığın kötü bir durum olduğu ve insanın doğru kararlar vermesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Bu hikayede de örtük bir şekilde öz yönetimin ve karar vermenin önemine vurgu yapıldığı görülmektedir.

Kitabın yedinci öyküsü “Ayakkabı Götüren Köpek”tir. Hikayede küçük bir çocuk ve köpeğin arkadaşlığı anlatılır. Küçük köpeğin adı Paspas’tır. Paspas bütün mahallenin ayakkabılarına ve bahçeye zarar vermektedir. Çocuğun ailesi köpeğin çevreye rahatsızlık vermesinden şikayetçidir ve köpeği göndermek istemektedir. Küçük çocuk köpeğinden ayrılmak istememekte ve sabırla ailesini ikna edip bir çözüm bulmaya çalışmaktadır. Sonunda annenin bulduğu çözüm ile köpek gönderilmekten kurtulur. Bu hikayede de sorunlara sabırla yaklaşıldığında mutlaka bir çözüm yolu bulabileceğine vurgu yapılmaktadır.

Kitabın sekizinci öyküsü “Emine Teyze’nin Çilek Reçeli”dir. Emine teyze mahalle halkı tarafından sevilen ve iki kızı ve oğluyla küçük bir evde yaşayan bir kadındır. Emine teyze pek çok konuda becerikli bir kadındır. Emine teyzenin yaptığı reçeller Mehmet Bey’in dikkatini çekmiştir ve girişimci bir ruha sahip olan Mehmet Bey bütün mahalleye iş sağlayacak bir reçel yapımevi kurmaya karar verir. Bu projesini gerçekleştiren Mehmet Bey mahalle halkına iş sağlamış olur. Mehmet Bey lider özelliklere sahiptir ve peşinden kalabalık

bir kitleyi sürükleyebilmiş ve projesini gerçekleştirebilmiştir. Bu hikayede de liderlik ve girişimcilik örtük olarak işlenen beceriler olmuştur.

Kitabın on birinci öyküsü “Elmadaki Vitamin”dir. Küçük bir çocuğun pazarda gördüğü ananası almak için kitaplarını satmayı düşünmesi ancak son anda kitaplarından vazgeçmemesinin anlatıldığı hikayede çocuk karakterin karar verme süreci aktarılmıştır. Çocuk karakter kararını vermek için uzun süre düşünüyor en sonunda kendi kararını vererek kitaplarını satmaktan vazgeçiyor. Günümüz insanından beklenen becerilerden biri de öz düzenleme ve karar verme yetisine sahip olmalarıdır.

4.7.1. Saat Canavarı Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri Problem Çözme

“Bir yol bulacağım merak etme. Düşünüyorum işte... İnsan düşünürse her şeye çözüm bulabilirmiş. İnanmıyor musun?” (Saat Canavarı, 16)

Küçük çocuk çukura düşen bir kurbağayı kurtarmak için çözüm arıyordu. Bu bölümde düşününen insanın sorunlarına çözüm bulabileceğine vurgu yapılmıştır. Bu örnek olay, okuyucuların da sorunlarının çözümü üzerinde düşünerek bir sonuca ulaşabileceklerine inanmalarına destek sağlayacaktır.

İş Birliği

“Karabaş en yakın arkadaşım. Onunla birlikteyken canım hiç sıkılmazdı, çünkü beni dinlerdi. Sessizce, anlıyormuşcasına, hak verircesine dinlerdi. Başını çevirmez, sebepsiz kalkıp başka yere gitmezdi.” (Saat Canavarı, 94)

Bir köpek ve çocuğun güçlü iletişimine örnek olan bölümde etkili iletişimde etkili bir dinleyici olmanın önemine vurgu yapılmıştır. Buradan hareketle okuyucular da iletişim kurdukları herkesi etkin dinleme konusunda bir farkındalık yaşayacaktır.

Teknoloji Okuryazarlığı

“Şimdi evdeki elektrikli aletlerle ilgileniyorum. Geçenlerde bozulan çamaşır makinesinin motorunu çıkardım. Ondan rüzgar jeneratörü yapacağım. Rüzgar estiği sürece bedava elektriğin olacak diyorum anneme. Annem inanmıyor, gülüyor halime.” (Saat Canavarı, 30)

Bu bölüme teknolojiye meraklı olan ve yaratıcılığını kullanarak alet icat etmeye çalışan bir çocuk karakter konu olmuştur. Buradan hareketle okuyucularda teknolojiye ilgi duyan bir çocuğun da yaratıcılığı desteklenecektir. Günümü çocuklarının en büyük özelliklerinden biri meraklı olmalarıdır. Günümüz çocuklarının en büyük meraklarından biri de teknolojik aletlere duyduğu meraktır.

Girişimcilik

“Emine teyzenin reçel pişirme yöntemiyle bir reçel yapımevi kuracağız. Buradaki herkes işin içinde olacak. Bir dayanışma oluşturacağız. Gerekli ürünleri, araç ve gereçleri satın alacağız. Herkes kendi bütçesine göre para koyacak ve ortaklaşa yürüteceğiz bu işi. Kazancımızı da bölüşeceğiz. Ne diyorsunuz? Yapabilir miyiz?”(Saat Canavarı, 69)

Bu bölümde Mehmet Bey mahalledeki işsizliği ortadan kaldıracak bir iş yeri kurmak için bir girişimde bulunmuştur ve bu fikri tüm mahalle sahipleri tarafından da desteklenmiştir. Bu bölümde girişimcilik ve iş birliği becerisinin işlendiği görülmektedir.

Liderlik

“Bu reçelli dayanışma babamın öyle çok zamanını alıyordu ki diğer işini yapamaz oldu. Üyeler oy çokluğu ile babamı reçel yapımevine müdür yapınca o da önceki işini bıraktı. Böylece çalışmalar daha hızlı yürüdü.” (Saat Canavarı, 70)

Bu bölümde tüm üyelerin oy çokluğu ile reçel yapımevi müdürü olan kahraman, çoğunluk tarafından kabul gören ve görevini iyi bir şekilde yerine getiren iyi bir liderlik vasfı taşımaktadır.

4.8. Sisin Sakladıkları Kitap Özeti

Kitabın baş kahramanı İlay anne ve babası ayrı olan bir çocuktur. Annesi yoğun çalıştığı için İlay'ı yaz tatilini geçirmesi için teyzesinin yanına köye göndermek istemektedir. İlay ilk başlarda bunu asla kabul etmez. Hiç tanımadığı teyzesinin yanına ve hiç bilmediği bir köye gitmek istemez. Köy hayatı ile ilgili ön yargıları vardır ve teyzesinin bir kaçık olduğunu düşünmektedir. İlay hoşlandığı çocuğun başka bir kızla çıkmaya başladığını öğrenmiştir ve çok üzgündür. Köye giderse onu unutabileceğine kanaat getirmiştir. İlay son anda kararını değiştirmiş ve köye teyzesinin yanına gitmeye karar vermiştir. İlay, tren yolculuğu ile köye gidecektir. Trende annesinin arkadaşı Sevinç Hanım ve oğlu Fuat da ona eşlik edeceklerdir. İlay köye gittiğinde etrafı saran ilginç sarı bir sisle karşılaşır. Bu sis oldukça ürperticidir. Bu sis köyde beş yıl önce başlayan altın çalışmaları ile ortaya çıkmıştır. İlay'ın teyzesi de bu sisten çok rahatsızdır ve bu sisin altın madeni ile ilgili olduğundan emindir. Hatta bu çalışmanın sadece altın çalışması olmadığını, işin içinde başka şeyler olduğunu biliyordur. Teyze bu işi çözmeye kararlıdır ve İlay ve arkadaşı Fuat da ona yardım edecektir. İlay ve teyzesine yardım eden bir de mavi karga vardır. Mavi kargayı köye gelmeden önce de görmüştür İlay. Çok şakındır, aynı karga köye de gelmiştir, üstelik teyzesi ile konuşuyordur. Aslında sarı sis yapılan usulsüz işleri saklamak için bilinçli yapılıyordur. Sisin sakladığı şey bir laboratuvardır ve bu laboratuvar da kargaların genleri ile oynanmakta ve bu genler insanlara aktarılmaktadır. Bu yasa dışı iş pek çok insana ve hayvana zarar vermektedir. İlay, arkadaşı Fuat, İlay'ın teyzesi ve Mavi Karga güçlü bir iş birliği ile bu yasa dışı işi ortaya çıkarmayı başarmıştır ve pek çok insan ve hayvanın kurtulmasını sağlamıştır.

Bu kitapta örtük olarak iş birliği, problem çözme, yabancı dil kullanımı, karar verme, eleştirel düşünme, sorumluluk becerilerinin işlendiği görülmektedir. İlay, arkadaşı Fuat, teyzesi ve Mavi Karga güzel bir ekip çalışması ile büyük bir problemin üstesinden gelmiştir. Bu ekip hayvanları ve insanları korumak adına üstlerine düşen sorumluluğu yerine getirebilmek için büyük bir mücadele vermiştir ve üstlendikleri bu sorumluluğu da en iyi şekilde yerine getirmişlerdir. İlay İngilizce becerisi ile gizli belgeleri okuyabilmiştir ve işin yasa dışı olduklarını anlayabilmişlerdir. Burada da yabancı dil bilmenin önemine vurgu yapılmıştır.

4.8.1. Sisin Sakladıkları Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri İş Birliği

“Omuzlarına çıkarsam içeriyi görebilirim. Fuat duvara tutunarak omzuna çıkması için yere çöktü. İlay ayakkabılarını çıkartıp duvardan destek alarak Fuat’ın omuzlarına bastı. Yavaş yavaş doğruldu Fuat. Pencereye ulaşan İlay, güçlü bir ampulle aydınlatılmış okullarının spor salonuna benzeyen yeri rahatça görebiliyordu şimdi. Büyükçe bir masanın çevresinde oturan insanları da gördü. Adamlardan birine dikkatle bakınca kendini tutamadı ve Fuat’a seslendi.” (Sisin Sakladıkları, 158)

Sarı sisin sırrını çözmeye çalışan iki arkadaşın güçlü iş birliğinin aktarıldığı bölümde güçlü bir iletişimin ve iş birliğinin işin kolaylaşmasına ve sorunların çözümüne destek olacağına vurgu yapılmıştır.

Öz Yönetim

“... Ben kararımı verdim. Annesi ve babası şaşkınlıkla İlay’a baktılar. Onun bir karara varabileceğini hiç düşünmemişlerdi.

-O, herkesin unuttuğu köye, tuhaf teyzemin yanına gideceğim...Kesinlikle pişman olmayacağım, ben kararımı verdim. Bundan sonrası size kalmış. İlay kararlılıkla ayağa kalktı, annesine döndü. Anne, bana trenin gününü, saatini söylersen çantamı hazırlarım.”(Sisin Sakladıkları, 42-43)

Karar verme insanın tüm yaşamında çok önemli bir yapı taşıdır. Çocukların da kendi kararlarını verebilmeleri, kendi kararlarının sorumluluklarını yüklenebilmeleri ve kendi kararlarının sonuçlarına katlanabilmeleri çok önemlidir. Bu alıntıda da görüldüğü üzere hikayenin baş kahramanı olan İlay kendi hayatıyla ilgili önemli bir konuda karar verebiliyor.

4.9. Sisin Sakladıkları 2 Ortak Ruh Kitap Özeti

İlay ve Mavi Karga'nın hikayesi Sisin Sakladıkları serisinin ikinci kitabı olan Ortak Ruh'ta devam etmektedir. İlay, bir hikaye yarışmasına katılmayı planlamaktadır. Hikayesinin başlığını çoktan bulmuştur ancak içeriğine henüz karar verememiştir. Hikayenin başlığı Mavi Karga'nın Çılgılığı olacaktır ve hikaye fantastik türdedir. Annesi hikaye jürisinin fantastik bir konuyu beğeneceklerinden şüphelidir ancak İlay, fantastik bir hikaye yazma konusunda kararlıdır. İlay, ilginç bir karga ile karşılaşmış ve bu karga ile konuşmaya başlamıştır. Mavi Karga'nın varlığından kimse haberdar değildir. İlay teyzesine verdiği sözü tutmuş, Mavi Karga'dan annesine bahsetmemiştir. Hem konuşursa Mavi Karga tüm yeteneklerini kaybedecektir. Kitapta insanlar tarafından eziyete uğramış hayvanlar ve hayvanların insanlardan aldığı intikam anlatılmaktadır. İlay'ın annesi doktordur ve orman köpeklerini besleyen bir gruba üyedir. İlay da zaman zaman annesine eşlik etmekte ve orman köpeklerini beslemektedir. İlay, ormanda orman köpeklerinin lideri Alfa ile tanışır. Alfa'nın öyküsü de insanın içine dokunacak bir öyküdür. Yako da ormana atılan köpeklerden biridir. Sahibi yaşlandığı için oğlunun yalvarmalarına aldırmadan onu ormana atmıştır. Köpeğin sahibi onu ormana atıp eve dönerken ilginç bir olay yaşanmış, büyük bir bulut Yusuf'un babasını kaplamıştır. Yusuf sis bulutunu bir köpeğe benzetmiştir ve bir taraftan sis bulutunun içinde babasının çılgınlıkları yükselmektedir. Yusuf babasını kurtarmak istemektedir ancak bulutun içine giremiyordur. Bulut üç dakika içinde dağılmıştır ve Yusuf'un babası hareketsiz yerde yatmaktadır. Adam felç olmuştur. Adamın kaldırıldığı hastane İlay'ın annesinin çalıştığı hastanedir. Nilgün Hanım, bu garip olayı çözmek istemektedir. Felç vakaları giderek artmakta ancak bilim buna bir çare bulamamaktadır. Hastaların hikayeleri arasında bir benzerlik vardır. Yunuslara zarar veren balıkçılar da felç olmuştur. Mavi Karga da olayların açığa çıkmasında büyük bir role sahiptir. Mavi Karga hayvanlar ile insanlar arasında köprü görevi görmekte ve hayvanların mesajlarını insanlara iletmektedir. Hastaların felçten kurtulmasının tek yolu zarar gören hayvanlardan özür dilemeleridir.

Kitap çocuk kahramanların hayvanların güçlü iletişimini anlatıyor. Kitapta işlenen beceriler problem çözme, iş birliği, iletişim ve liderliktir.

4.9.1. Sisin Sakladıkları 2 Ortak Ruh Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri Eleştirel Düşünme

“On beş gün sonra hastanedeki yüz hastadan yetmişi iyileşmişti. Kalan otuz kişinin neden iyileşmediği bir türlü anlaşılamadı. Ya özür dilerken yeterince samimi değillerdi ya içlerindeki kötülük öyle katmerliydi ki o katmanları aşır iyi duygulara ulaşamamışlardı.” (Ortak Ruh, 193)

Bu bölümde insanların kötülük yapmalarına eleştirel bir bakış açısı ile yaklaşıyor ve bazı kötülüklerin telafisinin olmadığına değiniliyor.

“İlay, telefonu kapadı. Bir de gülüyor, diye homurdandı. Hem babasının ne biçim arkadaşları vardı böyle; kamyon sürenler, yasak avcılık yapanlar. Babası kendi halinde bir memurdu, aslında böyle bir suçtan yakalansa belki devlet memuru olduğu için cezası daha da ağır olabilirdi. Bunu nasıl göze almıştı?” (Ortak Ruh, 109)

İlay babası ve arkadaşlarının tavşan avlamalarına karşıydı ve bu durum onu çok mutsuz ediyordu. İlay babasının bu davranışını eleştirmektedir.

Problem Çözme

“İşte o an Nilgün Hanım’ın kafasında bir ışık yandı. Daha önce aklına gelen o ihtimal bu olayla da doğrulanmış olmuyor muydu? Felç olanların kesinlikle hayvanlarla ilgisi vardı. Köpek dövüştürenler, avcılar, balıkçılar, faytoncular, sütçüler... Ortak nokta buydu! Kesinlikle bu konunun üzerine giderlerse bir çözüm, bir tedavi bulabilirlerdi.” (Ortak Ruh, 134)

Bu bölümde Nilgün Hanım bir problemin farkına varmış ve problemin çözümü için harekete geçmiştir. Bu örnek durum çocukları problemlerinin çözümü konusunda düşünmeye ve araştırma yapmaya yönlendirecektir.

İş Birliği

“Nilgün Hanım kızını arkadaşlarıyla tanıştırdı... Kahvaltıda yeni bir eylem planından bahsettiler. Daha fazla maddi destek bulmaları gerekiyordu. Sosyal medya hesaplarından orman beslemelerini duyuracaklar, daha çok fotoğraf paylaşacaklardı. Para desteği için banka hesabı da açmak gerekecekti.” (Ortak Ruh, 27)

Nilgün Hanım ve arkadaşları ormana atılan köpeklere yardım etmek için iş birliği içinde çalışmaktadırlar.

“Beş kişilik ekip servise ulaştığında Nilgün Hanım, Tayfun’un annesini odadan dışarıya çağırıldı. Bir kenara çekip yeni tedavi yöntemini anlattı ve şimdi uygulamak istediklerini söyledi.” (Ortak Ruh, 184-185)

Beş kişilik ekip hayvanlara yapılan kötülükler ve eziyet çekmiş olan hayvanların ruhları aracılığı ile felç olan hastaları iyileştirmek için bir iş birliği yapıyor ve hastaları iyileştirmek için mücadele ediyor.

Bilgi Okuryazarlığı

“Fisun Hanım bunu düşünüp bir şey elde edebilmek için internette uluslararası yayınlara göz atarken İlay yatağında, pencereye bakıyordu, camdan görebildiği manolya ağacına...” (Ortak Ruh, 136)

Bu bölümde Fisun Hanım bilgiye ulaşmak amacıyla uluslararası yayınlarda araştırma yapmaktadır. Bu örnek durum çocukların da karşılaştıkları problemlerin çözümünde ya da ulaşmak istedikleri bilgilerde uluslararası düzeyde araştırma yapmaları ile ilgili önemli bir ileti içermektedir.

“Tabletini açan İlay arama motorunda gece tavşan avının neden yasak olduğunu anlamaya çalıştı... Google sayesinde yasağın nedenini anladı. Geceleri ava çıkanlar fenerle, projektörle, araba farıyla tavşanın gözüne ışık tutuyormuş. Bu ışık, tavşana geçici bir körlük

yaşattıyor, hayvan kıpırtısız kalıyormuş; o zaman ateş ediyormuş insanlar...” (Ortak Ruh, 108)

İlay, merak ettiği bir bilgiye bir arama motoru aracılığı ile ulaşıyor. Burada bilgiye ulaşmaya çalışan bir çocuğun çabası örneklenmiştir.

Öz Yönetim

“Jüri, öğrencilerden mi oluşuyor? Hayır, hepsi öğretmen, edebiyat öğretmenleri. Bence fantastik konular onların da hoşuna gitmez. Dereceye girmek istiyorsan ayakları yere basan şeyler yazmalısın, konuşan bir karga değil. İlay dudak büktü, jürinin beğenisi umurumda değil, beğenmezlerse kendileri kaybederler. Nilgün Hanım kahkahasını tutamadı. Ooo, şu öz güvene bakın!” (Ortak Ruh, 11)

Kitabın baş kahramanı İlay, bir hikaye yarışması için yazdığı hikayenin jüri tarafından beğenilip beğenilmemesine değil de kendi istediği fantastik bir konu ile ilgili yazarak bu konuda tüm sorumluluğu almaktadır. Öz yönetimi güçlü olan bireyler yatıkları işlerde ve verdikleri kararlarda belirli sorumlulukları üstlenmektedirler.

4.10. Ünsüz Youtuberın Günlüğü Kitap Özeti

Kitabın baş kahramanı Ezgi, ünlü bir Youtuber olmak istemektedir ancak Ezgi'nin ailesi buna izin vermemektedir. Ailesinin Youtuber olmasını istememe sebebi ise çocukların böyle platformlarda görsellerinin olmasını yanlış bulmaları hatta durumun istismara kadar gidebileceği endişesidir. Bu nedenle ailesi anlatmak istediklerini yazması üzerine Ezgi'ye bir ajanda verir. Ezginin en yakın arkadaşları Duru ve Sarp'ın Youtube kanalları vardır ve Ezgi de onlara çok özenmektedir. Ezgi'nin anne ve babası yaşadıkları iletişim problemlerinden dolayı ayrılmaya karar vermişlerdir. Ezgi anlatmak istediklerini sanki bir Youtubermış gibi ajandasına yazmaya başlar. Ezgi, artık kendi evinde yaşayan babasını ziyarete gittiği bir gün babasının arkadaşı ve reklam yapımcısı olan Ethem Bey ile karşılaşır. Ethem Bey Ezgi'nin güçlü bir aurası olduğunu düşünür ve ona reklam filminde oynamasını teklif eder. Ezgi bunu çok istemektedir ancak babası bunu istememektedir. Ezgi bunu çok istediği için ve annesi ile paraya ihtiyaçları olduğu için babasını ikna ederler ve Ezgi bir

reklam yıldızı olur. Ezgi'nin arkadaşı olan Sarp reklam filmlerinin bir aldatmaca olduğunu düşünüyordur ve Youtube kanalında reklam filmlerinin arka yüzlerini göstermekte ve reklam filmleri ile dalga geçmektedir. Sarp sonunda Ezgi'yi de ikna eder ve oynadığı süt reklamının bir aldatmaca olduğunu ortaya koyar. Güzel bir iş birliği ile hareket eden çocuklar süt fabrikasında yapay süt üretildiğini ortaya çıkarırlar.

Kitapta en belirgin işlenen beceri medya okuryazarlığıdır. Çocukların medyayı ailelerinin kontrolünde bilinçli kullanması gerektiği sık sık vurgulanmıştır. Bunun yanında medyada paylaşılan reklamların da doğruluğunun sorgulanması, tanıtılan ürünlerin alınırken dikkatli olunması gerektiği üstünde de sıklıkla durulmuştur. Burada da bilinçli birer medya okuryazarı olmaya vurgu yapılmıştır. Kitapta örtük şekilde işlenen bir diğer beceri de iletişimdir. Aile içi iletişimsizlik sonucunda ayrılan bir anne babanın ve çocukların bundan nasıl etkilendiğinin anlatıldığı bölümde ise aile içi iletişimin ve birbirini dinlemenin önemine vurgu yapılmıştır.

4.10.1. Ünsüz Youtuberın Günlüğü Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri Eleştirel Düşünme

“Ben mi abartıyorum? Asıl onlar abartıyor. Televizyon izliyorsun; on dakika film, yarım saat reklam. Tabii o filmin içindeki gizli reklamı saymıyorum, hani ‘ürün yerleştirme’ diyorlar ya. İnternete giriyorsun, aradığın sayfaya ulaşmak için beş reklam defetmen gerekiyor...” (Ünsüz Youtuberın Günlüğü, 85)

Bu paragrafta reklamlara eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşıyor. Günümüz bireylerinden beklenen önemli becerilerden bir de eleştirel bakış açısına sahip olabilmektir.

İletişim

“Babamda nasıl bir göz varsa kapıdaki varlığını anladı, dönüp baktı. Gülümseyerek elini kaldırıp başına iki kez vurdu. Bu onun selam verme şekliydi...Filmi kapayıp yanıma gelse, ne var ne yok dese, ben de hiiiç desem, klişe bile olsa iletişim kurmuş olurduk... Ama babam bana bunları yaşatmadı ve gözleri yeniden kendi ekranına döndü.” (Ünsüz Youtuberın Günlüğü, 23)

Ezgi, babası ile iletişim kurmak istemektedir ancak babası yoğun çalıştığı için kızıyla iletişimi çok azdır. Bu örnek olayda da aile içi iletişimin, anne ve babaların çocukları ile kuracağı iletişimin önemine vurgu yapılmıştır.

İş Birliği

“Gerçeği ortaya çıkaracağız. Herkesin göz yumduğu bir şeye biz göz yummamış olacağız. Bu gerçekten önemli. İçeride prangalı mahkumlar gibi çile çeken hayvanlar için bir şeyler yapmalı. Saklıköy hayvanlara eziyetin olmadığı bir sistem bulmalı. Biz iyi çocuklarız...” (Ünsüz Youtuberın Günlüğü, 163)

Bu bölümde Pars ve arkadaşları bir süt çiftliğinde hayvanlara yapılan eziyete dur demek adına bir iş birliği yapmışlar ve sorunu çözmek için birlikte hareket etmişlerdir.

Medya Okuryazarlığı

“Merhaba, şaka falan yapmadan doğruca konuya giriyorum. Çünkü ortalık fena kızıştı. Pars’ın videosu patlamış mısır gibi her yana dağıldı, dağılmaya da son hız devam ediyor. Bütün sosyal medya ortamlarında paylaşan paylaşıyana. Amatör bir video olmasına karşın insanları harekete geçiren bir işaret fişeği olmuştu sanki.” (Ünsüz Youtuberın Günlüğü, 147)

Bilişim teknolojilerinin ve sosyal medya kullanımının kitleler üzerindeki etkisine vurgu yapılan bölümde okuyucular üzerinde bilişim teknolojileri ile ilgili farkındalık oluşturulmuştur.

“Ailem video çekip Youtube’a yüklememe izin vermiyorlar. Yani beni yazmaya mecbur bıraktılar. Yüzümün herkese açık bir platformda görünecek olmasından rahatsız olurlarmış...Sebebi internet ortamında videolarımı yayınlamak istismara yol açabilirmiş.” (Ünsüz Youtuberın Günlüğü, 6)

Ailesinin Youtube video yüklemesine izin vermediği Ezgi durumdan şikayetçidir ancak ailesi bunun sakıncalı olduğunu anlatmıştır. Bu örnek olay çocukların ailelerinin izni olmadan dijital platformları kullanmamaları ve bu ortamları kendileri için sakıncalı durumların olabileceğine vurgu yapılmıştır.

“Youtube’da sekiz yaşında kızların bile makyaj videoları var. Yaptığım alışverişi de anlatmayacağım, yok şu bluzu şuradan aldım. Bu tokayı buradan aldım falan da olmayacak. Akrabalara, akrabaları çirkin telefon şakaları yapıp onu anlatacak da değilim. Küfürle güldürme kolaylığına da kaçmayacağım.” (Ünsüz Youtuberın Günlüğü, 9)

Bu örnek olay ile medyada çocukları bekleyen pek çok tehlikeye dikkat çekilmiştir. Çocukların dijital medyayı kullanırken dikkatli olması gerektiği anlatılmaya çalışılmıştır.

4.11. Ünsüz Youtuberın Günlüğü Troller Kitap Özeti

Ezgi’nin annesi belediye başkanlığına aday olur. Ezgi’nin annesini bu fikre iten Reklamcı Ethem Bey’dir. Seçim kampanyasını o üstlenir. Ezgi ve arkadaşları en büyük kampanyanın sosyal medya aracılığı ile yapılabileceğinin farkındadır. Çocuklar bir ekip kurarlar ve annesine yardım etmek üzere işe koyulurlar. Ezgi ve arkadaşları sosyal medyada ve internette trollük yaparak diğer adayları zayıf düşürmeye çalışırlar. Çocukların rakipleri de güçlüdür ve onlar da kendi adayları için çalışırlar.

Bu hikayede reklamların insanların algısını nasıl etkilediği anlatılırken aslında bilinçli medya okuryazarı olmaya vurgu yapılmıştır. Çocuk karakterler günümüz teknolojilerini çok iyi kullanmaktadır ve karşılaştıkları problemleri iş birliği içinde çözmektedirler. Teknoloji becerileri ile güzel stratejiler uygulamakta diğer rakibi zor duruma düşürmektedirler. Çocukların ekip ruhu ile iş birliği içinde çalışmaları da işlenen önemli bir diğer beceridir.

4.11.1. Ünsüz Youtuberın Günlüğü Troller Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri

Eleştirel Düşünme

“Ethem amca elini boş veeer anlamında salladı. Sanki diğerleri biliyor mu? Herkes rant peşinde Latife; işleri arsa kapatmak, belediye işlerini tanıdıklara, dostlara verip onların para kazanmasını sağlamak. Kendi ceplerini şişirmekten başka bir dertleri yok. Ama sen öyle değilsin, bir düşünsene Şenyurt için neler yapabilirsiniz.” (Ünsüz Youtuberın Günlüğü Troller, 33)

Ethem Bey belediye yöneticilerinin işlerini hakkıyla yapmadığından yakınmaktadır ve bu kişileri eleştirerek Latife Hanım’ı belediye başkanı adayı olması için ikna etmeye çalışmaktadır.

Bilgi Okuryazarlığı

“İnternette yalnızca oyun mu oynanır sanıyorsun? Girdiğim bir yığın site var, forumlardaki yazıları okuyorum, tartışmaları takip ediyorum.” (Ünsüz Youtuberın Günlüğü Troller, 55)

Teknolojiye meraklı olan Sinyal, interneti bilgilenmek, merak ettiklerini öğrenmek için kullanan bir karakterdir. Buradan hareketle okuyucular da interneti araştırma yapmak, merak ettikleri bilgilere ulaşmak amacıyla kullanma konusunda daha bilinçli hale gelecektir.

Medya Okuryazarlığı

“Şimdi senin ekibin açabildiği kadar hesap açacak, bütün sosyal medya ortamlarından... Bu sahte hesaplardan Yavuz Bayrakçı’ya, onun kampanya mesajlarına, projelerine, sözlerine, fotoğraflarına kafa karıştıran yorumlar yazacakmışız.” (Ünsüz Youtuberın Günlüğü Troller, 42)

Bu bölümde çocukların sosyal medyayı kötü amaçlar için kullanmaları, sahte hesaplar ile trollük yaptığı anlatılmıştır. Bu okuyucular için de olumsuz bir mesaj içermekle birlikte sosyal medyada böyle kullanımların olabileceği ve bu konuda dikkatli olunması gerektiği ile ilgili de örtük bir mesaj içermektedir.

Teknoloji Okuryazarlığı

“Sinyal, şu dijital reklam tabelalarıyla oynama şansımız var mı? ‘Ooo, yeni bir aksiyon ha! Şu led ışıklı tabelaları mı diyorsun?’ ... İnternette bu tarz tabelalar için programlar var. Ama bana ölçü söylemelisin, panonun ölçüsünü. Sanırım ona göre program seçiliyor, yazı boyutunun falan, başka ayarlar...” (Ünsüz Youtuberın Günlüğü Troller, 164)

İki çocuğun iş birliği içerisinde bilişim teknolojilerinin etkin kullanımının aktarıldığı bu bölümde ana karakterlerden Ahmet bilişim teknolojilerini etkin şekilde kullanabilmektedir.

“Bir şey soracağım Sinyal. Bunu en iyi sen bilirsin. Telefonun ya da bilgisayarın kamerasını açmasak bile bizi oradan gözetleyebilirler mi? Bu çok normal bir şeymiş gibi başını salladı. Tabii ki. Ama kamera kapalı, nasıl olacak? Küçümseyen bir ifadeyle baktı bana. Karşı taraf bilgisayarını ele geçirmişse kamerayı yeniden aktif hale getiri. Açık bilgisayar açık kapı demektir.” (Ünsüz Youtuberın Günlüğü Troller, 21)

Teknolojinin her zaman insan için yarar sağlamadığına, kötü niyetli kişiler tarafından insana zarar verecek şekilde kullanılabilmesine vurgu yapılan bu bölümde okurlarda bir farkındalık oluşturulmuştur.

4.12. Yalancı Portakal Kitap Özeti

Elif, yedi yaşında bir kızdır ve ailesinin yaşadığı ekonomik sıkıntılardan dolayı ailesi onu köyde yaşayan halası ve hasta babaannesinin yanına göndermek istemektedir. Elif, ilk başlarda buna çok üzülse de okula gidebilmek için ailesinden ayrılmayı kabul etmiştir ve halasının yanına köye gitmiştir. Elif sadece ailesinden değil bahçelerinde bulunan çok sevdiği dut ağacından da ayrılmak zorunda kalmıştır. Elif, bu dut ağacının tüm sıkıntıları

unutturan bir özelliği olduğunu düşünmektedir. Elif annesine duyduğu özlemi halasının sevgisi ile gidermeye çalışsa da halası annesi kadar sevgi dolu biri değildir çünkü halası yatalak olan annesine bakmak için kendi hayatından vazgeçmiştir. Elif, köye giderek alışmakta, halasına köydeki işlerde yardım etmekte ve bir yandan da hasta babaannesi ile ilgilenmektedir. Tatillerde gelen amcası ise Elif'i çok mutlu etmektedir. Elif'in en iyi arkadaşı ise bahçedeki yalancı portakal ağacıdır. Elif öğretmenini de çok sevmekte, onu kendine gösterdiği yakın ilgiden çok mutlu olmaktadır. Elif, büyük bir hata yapmaktadır ve öğretmenine halasının ona kötü davrandığı ile ilgili yalanlar söylemektedir. Halbuki halası Elif'i çok sevmektedir ancak ağır sorumlulukları yüzünden bunu çok gösterememektedir. Elif, söylediği yalanlardan dolayı çok pişmandır ve bunun çok kötü olduğunu farkındadır. Elif'in öğretmeni tayini çıktığı için köyden ayrılmak zorundadır ve bu durum Elif'i çok üzmektedir. Öğretmeni Elif'i hiç unutmaz ve ona mektup yazmaya devam eder. Tatillerde köye gelen amcasının köyün güzel kızlarından biriyle evlenecek olması Elif'i çok mutlu etmiştir. Elif'in babaannesine duyduğu sevgi onun giderek iyileşmesini sağlıyordu. Bu durum da Elif'i çok mutlu etmiştir. İstemeyerek geldiği köye giderek alışan Elif, ailesinin yanına dönme vakti geldiğinde de ailesinin yanına dönmek istemez. Halasını ve babaannesini yalnız bırakmak istemez.

4.12.1. Yalancı Portakal Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri Liderlik

“Sınıfta okumayı en önce çözenlerden biri de bendim. Bu başarıdan sonra ilk işim “öğretmenlik” oyununa merak salmak oldu. Ama öğrencilerim kim olacaktı? Deredeki kurbağalar mı? Çocuklar görmese belki bunu denerdim, ama köprüden onlarla birlikte geçtiğimiz için gruptan ayrılıp bir kurbağa sınıfı kuramazdım. Derken aklıma Leyla teyzenin çocukları geldi. Leyla teyze komşumuz, dört küçük çocuğu var. Aldım o dört çocuğu, iki çocuk da diğer komşudan.” (Yalancı Portakal, 51)

Küçük çocuğun öğretmenlik oyunu oynarken liderlik becerisinin, bir grubu yönetebilme, bilgilerini paylaşabilme becerisinin ön plana çıktığı görülmektedir.

Sorumluluk

“Günler artık daha çabuk geçiyor. Buradaki hayata alışmışım. Sabahları ilk işim kazları beslemek. Sonra avluya dökülen yaprakları boyuma ulaşan kocaman süpürgeyle süpürüyorum.” (Yalancı Portakal, 38)

Yeni yaşamına alışan kitap kahramanı günlük işlerini kendisi düzenleyebilmekte ve üstüne düşen sorumlulukları birinin yönlendirmesi olmadan yerine getirebilmektedir.

4.13. Yuan Huan’ın Kulübesi Kitap Özeti

İlhami, Zümrüt ve Caner 6. sınıfa giden üç iyi arkadaştır. Türkçe öğretmenlerinin verdiği her hafta bir kitap okuma ve ardından hikayeyi sınıfta anlatma ödevi ile hikaye başlar. İlhami ve arkadaşları kitap okumayı hiç sevmemektedir. Eve dönüş yolunda geçtikleri parkta belediye tarafından kapatılan bir sirkten kalan eski eşyaları görürler. İlhami’nin dikkatini bir telefon kulübesi çeker. İlhami kulübeye girdiğinde ahizeyi kulağına götürür ve kendisiyle konuşan birini fark eder. Bu kişi kendisine hikayeler anlatmaktadır. İlhami çok şaşırır, terk edilmiş, çalışmayan bir sirkte konuşan kimdir? İlhami ödevi için kaynağı bulmuştur, kitap okumadan birçok hikaye öğrenecektir. İlhami gizlice giderek bu hikayeleri dinlemeye devam eder ve bu hikayeleri sınıfta kendisi okuyormuş gibi anlatmaya başlar. Öğretmenleri ve arkadaşları bu hikayeleri çok beğenir ve İlhami hep 100 alır ödevinden. İlhami bu hikaye anlatıcısına bir kitap ismi gibi bir ad uydurur: Yuan Huan. Bu ismi kulübenin bir yerinde görmüştür ve anlatıcıya bu ismi vermiştir. İlhami’nin merakı giderek artmaktadır. Bu konuşan kişi kimdir. Bu konuşan kişi gerçekten de sadece 5 adet üretilmiş çok özel bir bilgisayarı kullanarak yapay zeka aracılığı ile hikayeleri aktaran gerçek Yuan Huan’dır.

4.13.1. Yuan Huan’ın Kulübesi Adlı Kitapta İşlenen 21. Yüzyıl Becerileri Yaratıcılık

“Başınızı sayfadan kaldırmayın, satırlara odaklanın. Beş dakika öyle kaldılar. Çoğu anlamadan bakıyordu satırlara ve hiçbir yere gitmediklerini, yine aynı cezaevinde olduklarını düşünüyorlardı. Şimdi kontrol edelim, dedi yazar. Bakalım burada mısınız?”

Koridora bile çıkmadık, diye homurdandı iri yarı biri. Ama biriniz gitti, dedi yazar gülümseyerek... Sonunda fark ettiler, Cemil yoktu! ..Kalan on dokuz çocuk hevesle açtılar ellerindeki kitapların ilk sayfasını. Beş dakika sonra kütüphanede kimse kalmamıştı...”
(Yuan Huan’ın Kulübesi, 56)

Bu bölümde yazar yaratıcı bir kurgu ile kitap okumanın çocukları sınırlarının dışına çıkabileceklerine, kitap okumanın farklı dünyaların kapılarını açabileceğine inandırmaktadır. Böylece çocukların hayal güçlerini kullanmaları ve yaratıcı fikirler ortaya çıkarmaları konusunda onları desteklemektedir.

“Böylece sesini ona öğretmeye karar verdi. Aldığı bu karardan memnun, hikayelerini bilgisayarın karşısında okumaya başladı... Yuan Huan’ın amacı makinenin, sesini taklit edebilmesini sağlamaktı... Böylece kendisinden sonra sonsuza dek hikaye anlatabilen birini bırakmış olacaktı.”(Yuan Huan’ın Kulübesi, 122)

Yuan Huan yaratıcılığını kullanarak insanlara sonsuza dek hikaye anlatacak bir buluş yapmak istemektedir.

Teknoloji Okuryazarlığı

“...Bu bağlantı, bilgisayarın dünya üzerinde konuşulan her dili öğrenmesini de sağlayacaktı. Böylece hikayelerini yalnızca Çinli çocuklar değil, Türkçe konuşanlar da, Rusça konuşanlar da anlayabilecekti. Artık her ev, her insan bir biçimde internete bağlıydı. Telefonlar, televizyonlar, buzdolapları, kameralar, hatta evdeki fırın, komik ama tost makinesi bile internete bağlanabiliyordu.”(Yuan Huan’ın Kulübesi, 122)

Bilgi iletişim teknolojilerini etkin kullanma çağın en önemli yetkinliklerinden biridir. Küçük bir çocuk olan İlhami, internetin insan yaşamındaki yerinin son derece farkındadır ve her dilin tüm bilgisayarlar tarafından algılanmasını sağlayacak bir bağlantı icat etmektedir.

“Bay Yuan Huan, lütfen bunu kaçırmayın! Diyorlar ki bu makine insanı anlıyormuş. Yani içinde yapay zeka gibi bir şey mi var? Belki de daha fazlası...” (Yuan Huan’ın Kulübesi, 118)

Günümüz teknolojisinin geldiği noktaya vurgu yapan bu bölüm günümüz çocuklarının ilgisini çekecek bir olayı aktarmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Çağımızda yaşanan hızlı değişim beraberinde insanı da hızlı gelişim ve içinde yaşadığı çağa uyma zorunluluğu ile karşı karşıya bırakmıştır. İnsanlar için artık karşılaştıkları bilgiler arasından kullanılabilir olanları seçme önem kazanmıştır. Bu yeterlilik için ise çok boyutlu düşünebilen ve çağın yetkinliklerine sahip bireyler yetişmesi de büyük önem arz etmektedir. Çocukların eğitiminde dolaylı bir rolü olan çocuk edebiyatı eserlerinin de günümüzde beklenen yeterlilikleri çocuklara kazandırılmasında payı büyüktür.

Yapılan araştırmada Miyase Sertbarut'un öykü ve roman türünde on üç kitabı incelenmiştir. Öykü kitaplarında ve romanlarında çocuklara ve gençlere seslenen yazar eserlerinin konusuyla, verdiği iletilerle, seçtiği karakterler ve sürükleyici anlatımı ile günümüz çocuklarını etkileyebilecek eserler ortaya çıkarmıştır. İncelenen eserlerin konuları tam olarak içinde yaşadığımız yüzyılın çocuklarının ilgisini çekecek konulardır. Karakterler ise meraklı, iletişim becerileri yüksek ve sorumluluk bilinci yüksek olan karakterler olarak işlenmiştir. Karakterler çevrelerinde yaşananlardan haberdar ve farkındalığı yüksek, doğaya karşı duyarlı, sorumluluk bilinci yüksek, iş birliğine yatkın, yaratıcı, araştıran, sorgulayan, teknolojiyi ve medyayı etkin kullanan ve öğrenen kişiler olarak işlenmiş. Çocuk karakterler karşılaştıkları problemler sonucunda çözüm üretme çabasında olan, yaratıcı ve çözüme arkadaşları ve çevrelerindeki yetişkinlerin desteği ile ulaşan güçlü ve kararlı çocuklardır. Tüm çocuk karakterlerin oldukça kararlı ve güçlü çocuklar olması çağımızın bireylerden beklediği özelliklerdir. Bu kapsamda araştırılan eserler çocukların yaşamı tanımlarına, farklı duyguları benimseyebilmelerine ve farklı bakış açıları üretebilmelerine destek olacak niteliktedir.

Miyase Sertbarut'un araştırma kapsamında incelenen eserlerinde olaylar ve karakterler aracılığı ile 21. yüzyıl becerilerinin doğrudan ya da örtük şekilde işlendiği kanısına varılmıştır. İncelenen eserlerde sıklıkla işlenen 21. yüzyıl becerilerinin eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık, medya okur yazarlığı, teknoloji okur yazarlığı, bilgi okur yazarlığı ve iş birliği olduğu tespit edilmiştir. Girişimcilik, iletişim, sorumluluk, öz

yönetim becerilerine ise daha az sıklıkla yer verildiği görülmüştür. Esneklik, uyum, sosyal beceriler, verimlilik, hesap verebilirlik becerileri ise karakterler ve olaylar aracılığı ile örtük olarak işlenen becerilerdir. Bu doğrultuda incelenen eserlerin çocuklarda 21. yüzyıl becerilerinin gelişmesini destekleyecek iletilere ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Çağımızda çocukların üst düşünme becerilerine sahip olmaları ve farklı pek çok beceri ile donatılmış olmaları çok önemlidir. Çocuk edebiyatı eserlerinin çocukların eğitimindeki dolaylı etkisi de düşünüldüğünde bu eserlerin çocuğun yaşadığı çağa uyum sağlayabilmesini desteklemedeki rolü de görülmektedir.

Çocukların gelişimlerine katkı sağlayacak kitaplarla karşılaşmalarında onların yetişmesinde etkisi olan yetişkinler, başta anne, baba ve öğretmenler, büyük bir rol üstlenmektedir. Anne babalar ve öğretmenler çocukların gelişimsel özelliklerine ve ilgilerine uygun kitapları tanıma konusunda yetkin olmalıdırlar. Çocuk edebiyatı ilkeleri ile örtüşen nitelikli çocuk edebiyatı eserlerinin çocuklar ile buluşturulması çok önemlidir. Bu bağlamda araştırmada incelenen eserler çocuklarda 21. yüzyıl becerilerinin gelişimini destekleyecek nitelikte olduğundan öğretmenlerin öğrencilerine, anne ve babaların çocuklarına rahatlıkla önerebileceği ve okutabileceği eserlerdir.

KAYNAKÇA

- Aksaçoğlu, A. G. ve Yılmaz, B. (2007). “Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi”. *Türk Kütüphaneciliği*, 21 (1), 3-28.
- Aksoy, B. (2012). “Bilgi teknolojileri ve yeni çalışma ilişkileri”, *Ege Academic Review*, 12(3), 401-414.
- Akyüz, M. (2014). Muzaffer İzgü’nün Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Açısından İncelenmesi. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altun, A. (2008). “Türkiye’de medya okuryazarlığı”. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 16, 30-34.
- Aydın, G. D., ve Dilidüzgün, S. (2022). “Çocuk edebiyatında 4C becerileriyle ilgili yapılan çalışmalara yönelik bir meta sentez alışması”. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 5 (2), 1-16.
- Aydın, F. ve Silik, Y. (2018). “Teknoloji okuryazarlığı: tarihsel bir betimleme”. *İhlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 107-126.
- Aygün, ř. S., Atalay, N., Kılıç, Z. ve Yaşar, S. (2016). “Öğretmen adaylarına yönelik 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik alışması”. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(40), 160-175.
- Aytaç, Ö., ve İlhan, S. (2007). “Girişimcilik ve girişimci kültür: sosyolojik bir perspektif”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 101-120.
- Bialik, M., ve Fadel, C. (2015). Skills for the 21st Century: What Should Students Learn? Center for Curriculum Redesign Report, Boston.
- Bozer, Ö. E. N. (2019). Ortaokul 6. Sınıf Türkçe Dersinde Sokratik Sorgulama Yöntemi Uygulamasının Üst Düzey Düşünme Becerilerine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Cansoy, R. (2018). “Uluslararası çerçevelere göre 21.yüzyıl becerileri ve eğitim sisteminde kazandırılması”. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7 (4), 3112-3134 . (DOI: 10.15869/itobiad.494286).
- Çevik, B. (2018). “Eleştirel düşünme bağlamında Dr. parkyeri ve kömür karası çocuk adlı çocuk kitaplarının incelenmesi”. *Artubilm: Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 56-63.
- Çiftçi, S., Sağlam, A. ve Yayla, A. (2021). “21. yüzyıl becerileri bağlamında öğrenci, öğretmen ve eğitim ortamları”. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (24), 718-734. (DOI: 10.29000/rumelide.995863).
- Dedebali, N.C. (2019). “Bilgi Okuryazarlığı”. A.D.Ö. Özçelik ve M.N. Tuğluk (ed.). içinde *Eğitimde ve Endüstride 21. Yüzyıl Becerileri*. (s.51-66). Pegem Akademi: Ankara.
- Dilidüzgün, S. (2004). “Okuma öğretimi hedefleri bağlamında Türkçe ders kitaplarındaki çocuk edebiyatı ürünleri”. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 43-55.
- Ekici, G., Abide, Ö. F., Canbolat, Y. ve Öztürk, A. (2017). “21.yüzyıl becerilerine ait veri kaynaklarının analizi”. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(Özel Sayı 1), 124-134.
- Eryılmaz, S., ve Uluyol, Ç. (2015). “21. yüzyıl becerileri ışığında Fatih Projesi değerlendirilmesi”. *GEFAD/ GUJGEF*, 35 (2), 209-229.
- Gültekin, H. (2019). Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarının 21.Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Hamarat, E. (2019). *21. Yüzyıl Becerileri Odağında Türkiye'nin Eğitim Politikaları* . SETA: Ankara.
- Kanmaz, F. E., ve Aslan, C. (2022). “Eleştirel düşünme becerisi edindirme bağlamında çocuk ve gençlik kitaplarının incelenmesi”. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)* , 55 (2) , 421-446 . (DOI: 10.30964/auebfd.1082458).

- Kartal, J. (2020). "9. yüzyıldan- 20. yüzyıla Rus çocuk edebiyatının izinde". *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(7), 241-252.
- Kemaneci, E. (2019). Aytül Akal'ın Öykülerinin Çocuklara Eleştirel Düşünme Becerisi Kazandırma Bağlamında İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Kıbrıs, İ. (2016). *Çocuk Edebiyatı*. Kök Yayıncılık: Ankara.
- Koyuncuoğlu, A. (2021). "Çocuk edebiyatının dünya'daki ve Türkiye'deki tarihsel gelişimi". *Spor, Eğitim ve Çocuk*. 1(1), 1-16. (DOI: 10.5505/sec.2021.25743).
- Kurbanoglu, S. (2010). "Bilgi okuryazarlığı: kavramsal bir analiz". *Türk Kütüphaneciliği*, 24 (4), 723-747.
- Kurt, B., ve Tuna, C. (2022). "Ortaöğretim okulları yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre hesap verebilirlik (Rize örneği)". *Eğitim Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 3(2), 52-66.
- Köseoğlu, E., ve Boyacı, S.D. (2022). "İlkokul öğrencilerine yönelik öz-yönetim becerileri ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması". *Journal of History School*, 59, 2495-2517.(DOI: 10.29228/Joh.62591).
- National Research Council. (2011). "Assessing 21st century skills: Summary of a workshop." Washington, DC: The National Academies Press. (<https://doi.org/10.17226/13215>).
- Özçelik, A. D. Ö. ve Eke, K. (2019). "Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler". A.D.Ö. Özçelik ve M.N. Tuğluk (ed.). içinde *Eğitimde ve Endüstride 21. Yüzyıl Becerileri* (s.135-157. Pegem Akademi: Ankara.
- P21 (2009). P21 framework definitions. Retrieved, 15.05.2023 tarihinde Battelle for Kids sitesi: http://www.p21.org/storage/documents/P21_Framework_Definitions.pdf. adresinden alındı.

- Reşitoğlu, F., Toprak, A.B., Azbay, A. ve Reşitoğlu, S. (2023). “Liderlik kavramına ve liderlik kuramlarına genel bir bakış”. *International Academic Social Resources Journal*, 8(46), 2139- 2145. (DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.67807>).
- Sağsöz, G. (2019). “Resimli çocuk kitaplarında steam: yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisi”. *Journal of STEAM Education*, 2 (1), 1-20.
- Samancı, O. ve Uçan, Z. (2017). “Çocuklarda sosyal beceri eğitimi”. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (1), 281-288.
- Sarıtaş, B. ve Yılmaz, A. (2022). “Ortaöğretim Türk dili ve edebiyatı dersinin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi”. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(234), 1137-1160. (DOI: 10.37669/milliegitim.872480).
- Sertbarut, M. (2021). *Ünsüz Youtuberın Günlüğü*, (21.Baskı). Altın Kitaplar Yayınevi: İstanbul.
- Sertbarut, M. (2020). *Kapiland'ın Kıyameti*, (7.Baskı). Tudem Yayınlar: İzmir.
- Sertbarut, M. (2020). *Kapiland'ın Külleri*. Tudem Yayınlar: İzmir.
- Sertbarut, M. (2020). *Sarı Maymun*, (4. Baskı). Tudem Yayınları: İzmir.
- Sertbarut, M. (2020). *Yuan Huan'ın Kulübesi*, (4. Baskı). Tudem Yayınları: İzmir.
- Sertbarut, M. (2019). *Saat Canavarı*, (5. Baskı). Tudem Yayınları: İzmir.
- Sertbarut, M. (2019). *Ünsüz Youtuberın Günlüğü Troller*, (1. Baskı). Altın Kitaplar Yayınevi: İstanbul.
- Sertbarut, M. (2018). *Ortak Ruh*, (1. Baskı). Tudem Yayınları: İzmir.
- Sertbarut, M. (2017). *Çöp Plaza*, (14. Baskı). Tudem Yayınları: İzmir.
- Sertbarut, M. (2017). *İkizler İz Peşinde*, (7. Baskı). Tudem Yayınları: İzmir.
- Sertbarut, M. (2017). *Sisin Sakladıkları*, (18. Baskı). Tudem Yayınları: İzmir.

- Sertbarut, M. (2017). *Yalancı Portakal*, (7. Baskı). Tudem Yayınları: İzmir.
- Sertbarut, M. (2016). *Kapiland'ın Kobaylar*, (17.Baskı). Tudem Yayınlar: İzmir.
- Sertbarut, M. (2011). *Kimsin Sen?*, (6. Baskı). Tudem Yayınları, İzmir.
- Sever, S. (2017). *Çocuk ve Edebiyat*. Tudem: İzmir.
- Sever, S. (2013). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*. Tudem: İzmir.
- Şirin, M. R. (2019). *Çocuk, Çocukluk ve Çocuk Edebiyatı* (2. Baskı). Uçan At Yayınları: İstanbul.
- Takıl, N. B. (2021). "Çocuk ve Dil Gelişimi". N. B. Takıl ve E. Sönmez (ed.). içinde *21. Yüzyılda Çocuk ve Eğitim*. (s. 1-12). Pegem Yayıncılık: Ankara.
- Taşdelen, V. (2005). "Çocuk edebiyatı: çocuğu anlayan edebiyat". *Hece*, 104, 319-331.
- Temizyürek, F., Şahbaz, N. K., ve Gürel, Z. (2016). *Çocuk Edebiyatı*. Pegem Akademi: Ankara.
- Tıgılı, H. B. (2014). Miyase Sertbarut'un Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Öğelerine Göre İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Topçu, M. S., ve Çiftçi, A. (2018). "21. Yüzyıl Becerileri ve STEM". Öğretim Özçelik, A. D. ve Tuğluk, M. N. (ed.). içinde *Eğitimde ve Endüstride 21. Yüzyıl Becerileri*. Pegema Yayıncılık: Ankara.
- Trilling, B., and Fadel, C. (2009). *21st Century Skills: Learning For Life in Our Times*. Jossey-Bass: Francisco.
- Uçak, S., ve Erdem, H.H. (2020). "Eğitimde yeni bir yön arayışı bağlamında 21. yüzyıl becerileri ve eğitim felsefesi". *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 76-93.
- Wagner, T. (2008). *The global achievement gap: Why even our best schools don't teach the new survival skills our children need-and what we can do about it*. Basic Books.

- Yeşilyurt, E. (2020). “Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme: tüm boyut ve paydaşlarıyla kapsayıcı bir derleme çalışması”. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15 (25), 3874-3915. (DOI: 10.26466/opus.662721).
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11.baskı). Seçkin Yayıncılık: Ankara.
- Yılmaz, O. (2016). “A phenomenological study on Turkish language teachers’views on characters in children’s books”. *Journal of Education and Training Studies*, 4(3), 194-201.
- OECD. (2018, 12 Ekim). *The future of education and skills: Education 2030*. Erişim adresi: <https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20>
- ISTE (2023, 9 Kasım). About ISTE. Erişim adresi: <https://iste.org/standards/students>
- MEB (2023, 7 Ekim). Temel Beceri ve Yeterlilikler, Erişim adresi: <https://mufredat.meb.gov.tr/Veliler.aspx>
- TDK (2023, 10 Kasım). TDK